

GOED NIEUWS UIT DE HOUNSPOLDER: MEER WEIDEVOGELS

LIWWADDERS OKTOBER 2024

NEEM MEE ÉCHT ALLES OVER LEEUWARDEN liwwadders

WIM VAN DER MEER

‘Ik ben niet van het opruimerige soort’

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN: ARMOEDEBELEID LEEUWARDEN MOET SNEL BETER

Max van der Velde BOGERMAN WAS HOTEL DE LAATSTE HOOP PAG 8	André Keikes DING DONG, TOESTEL ZEUVEN PAG 10	Bearn Bilker FRIENS LIJKT WEL EEN PARADIJSJE PAG 12	ArtFair IN BOEKENPASSAGE DE RODE LOPER PAG 14	Johan Sijsma PIJN IN DE BUIK VAN AMBTENAAR PAG 15
--	---	---	---	---

DIRK VISSER: WE HEBBEN DE LINKSE PARTIJEN LEEGGEHAALD

25 jaar liwwadders

DE ONTEGENZEGGELIJKE BESTSELLER: Het Vrolijke Leven In Een Provinciehoofdstad

Wie een kleine provinciestad als Leeuwarden en haar inwoners de Liwwadders écht wil leren kennen kan niet om dit boek heen. Vrolijke teksten omlijst met tientallen foto's van Simon van der Woude en illustraties van Anton Feddema.

Eric Hoekstra, Albert Kooy, Arie van der Wal, Ido Siderius, Catrinus van der Velde, Kees van der Meer, Hedzer Pekel, Freek van Tuinen, Hepke Runia, Douwe Miedema, André Rolf, Shawn Le, Harry Westers, Martine Béhague, Jan van Olffen, Gerard van der Meulen, El Hafid, Marcel Dijksman, Rimmer Mulder, Gerrit Ybema, Jerre Hakse, Ton Boucher, Geke Westenberg, Hans Man in 't Veld, Nol Hoekstra, Otto van Gelderen, Joop Annee, Dikkie Smids, Sjoerdsje Engström, Jack Kooistra, Paul van der Monde, Klaas Kasma, Tom van Mourik, Geert Dales, Rob de Jong, Meindert Schroor, André Keikes, Elisabeth Hietkamp, Sip de Haan en vele anderen.

Harmen Abma, Willem Annee, Siebe Annema, Pier Baarsma, Tjeerd van Bekkum, Gerrit Benner, Joe Biden, Bearn Bilker, Anne Boelens, Sjoerd Bootsma, Wouter Bos, Jaap Bronger, Johan Derksen, Anneke Douma, Willem Duys, Fred ter Elst, Piet Eisma, Marijke van Essen, Peter Faber, Marco Florijn, Sjoerd Galema, Bowina van Gelderen, Leo Hasz, Nol Hoekstra, Bas Hollenberg, Klaas Jansma, Rob de Jong, Ira Judkovskaja, Reitze Ketellapper, Hein Kocken, Frits Korbach, Gerrit Krol, Fokke Laanstra, Eelke Lok, Harke van der Meer, Jan van der Meulen, Femke Molenaar, Paul van der Monde, Piet Muizer, Barack Obama, Piet Paulusma, Hedzer Pekel, Gordon Ramsay, Jeroen Rodenburg, Jan Riedstra, Jan de Roos, Maarten Ruiz, Klaas Siderius, Ype Smeding, Sjoerd Soeters, Lex Tichelaar, Donald Trump, Pieter Tuinman, Kees van Twist, Robert Veenstra, Albert Verlinde, Petra Vlutters, Aukje de Vries, Marlise Vroom, Ingrid Wagenaar, Jesse Wassenaar, Hans Wiegel, Roel de Wilde, Rinze Yntema, Bonne van der Zee, Jan Zeinstra.

Meer jongeren zonder startkwalificatie

Tekst: CBS

Van de jongeren van 15 tot 27 jaar die geen onderwijs volgen, had 20 procent in het tweede kwartaal van 2024 geen startkwalificatie. Drie jaar eerder was dit nog 17 procent. Jongeren met een startkwalificatie hebben vaker werk dan degenen zonder startkwalificatie. Dat meldt het CBS op basis van de Landelijke Jeugdmonitor.

In het tweede kwartaal van 2024 hadden 176 duizend jongeren die geen onderwijs volgden geen startkwalificatie (een havo-, vwo- of mbo-2-diploma). Dit zijn er 50 duizend meer dan in het tweede kwartaal van 2021. Het aantal niet-onderwijsvolgende jongeren met een startkwalificatie nam in diezelfde periode met 72 duizend toe, tot 697 duizend.

MET STARTKWALIFICATIE VAKER AAN HET WERK

Van de niet-onderwijsvolgende jongeren met een startkwalificatie was 90 procent in het tweede

kwartaal van 2024 aan het werk. Onder degenen zonder startkwalificatie was dat 69 procent. In totaal waren er 54 duizend jongeren zonder startkwalifica-

tie die geen onderwijs volgden en ook niet aan het werk waren. 15 duizend van hen waren werkloos, zij waren op zoek naar werk en daarvoor direct beschikbaar. De overige 39 duizend behoorden tot de niet-beroepsbevolking en hadden dus niet recent naar werk gezocht en/of waren daar niet voor beschikbaar. Ziekte of arbeidsongeschiktheid was hiervoor de meest genoemde reden.

Onder jongeren met startkwalificatie waren er 67 duizend die geen werk hadden en geen onderwijs volgden: 32 duizend

waren werkloos en 35 duizend behoorden tot de niet-beroepsbevolking. Vergeleken met het tweede kwartaal van 2021 zijn er meer jongeren die niet werken en geen onderwijs volgen, zowel met als zonder startkwalificatie.

MET STARTKWALIFICATIE VAKER VAST CONTRACT

Jongeren met een startkwalificatie hebben vaker meer baanzekerheid in de vorm van een vast contract dan jongeren zonder startkwalificatie. In het tweede kwartaal van 2024 had 46 procent van de niet-onderwijsvolgende jongeren met start-

kwalificatie een vast contract, van degenen zonder startkwalificatie was dat 31 procent. Dat verschil is minder groot dan drie jaar eerder: toen had respectievelijk 44 procent en 26 procent een vast contract.

Tegelijkertijd werkten niet-onderwijsvolgende jongeren zonder startkwalificatie vaker als zelfstandige dan degenen met startkwalificatie: 12 procent tegenover 8 procent. In het tweede kwartaal van 2021 was dit verschil minder groot, toen ging het om respectievelijk 8 procent en 7 procent.

Dax Gastrobar

Dax Gastrobar te Leeuwarden, staat garant voor gastvrijheid, een goede keuken, prettige bediening, ruime keus in eten en drinken, flexibiliteit, gezelligheid en altijd een goede prijs/kwaliteit verhouding.

- * Dagschotel €10,-
- * Driegangenmenu €27,50
- * Studentenkorting 10% over de gehele rekening

Grote Hoogstraat 32
8911 HB Leeuwarden

Tel. 06-38254603
gastrobardax@gmail.com

‘Als de krant op is bij
de Poiesz in Aldlân dan
stroop ik de hele stad af
naar een nummer’

WILMA FEDDEMA

‘Er worden bij jullie geen
zoete broodjes gebakken.
Ga zo door.’

JOKE BUSTRA-JORNA
IN SNACKBAR DE LORENTZ

WIM VAN DER MEER

Door Andries Veldman • Foto: Marchje Andringa

Wie bij Wim van der Meer in de Sacramentsstraat over de drempel stapt, kijkt zijn ogen uit. Wim is naast meubel- en kledingreparateur een verzamelaar van het bijzonderste soort. In alle vertrekken op de begane grond van het pakhuis staat wat. Soms hoog opgetast en moeilijk te beschrijven wat het ooit is geweest. 'Kijk, een mast van een scheepje dat we ooit hadden. Zonde om dat weg te gooien. Ik ruim drie keer per jaar op.'

Ook in de l-vormige tuin achter het pakhuis, dat loopt tot de achterkant van Trekpleister aan de Voorstreek, met daarin de overblijfselen van een kleine fabriek, staat van alles opgesteld. Van een werkbank tot een brommer en van straatfeestverlichting tot markiezen die hun beste tijd hebben gehad. 'Daar ligt een console. Die lijm ik en dan kan die weer even mee.' Rond de voorwerpen staan heggewinde, zevenblad en aardappelen.

Wim van der Meer restaureert en fabriceert stoelen, kleding en tassen. 'Ik moet nog fiberfille stof bestellen. Dat kocht ik voorheen op de markt, maar die handel is daar behoorlijk uitgedund. Er staat nog maar één kraam. O, ik zie dat ik toch nog wel wat heb.' Van der Meer, inmiddels zeventig jaar oud, maakt zich om zijn zakelijke nering niet erg druk. De handel lijkt hem aan te waaien. 'Ik doe waar ik zin in heb en dit doe ik al 42 jaar.'

Wim van der Meer is een Hippo, dat zijn de mensen die in de jaren tachtig van de vorige eeuw het roemruchte jongeren-centrum Hippo in de Schoolstraat in de benen hielden. Hippo was het epicentrum van alternatief Leeuwarden, uitgerust met een popzaal, filmzaal, drukkerij, restaurant, winkel en slaapzaal. 'Daar werkte ik als manasje van alles en ging me toeleggen op het maken van kleding. Aan werk geen gebrek. Achter mekaar kortte ik tweeduizend lange jassen in. Het was alsof ze op me zaten te wachten.

Ik ben niet van het opruimerige soort

Daarna rolde ik in de meubelstoffering en dat doe ik nu nog altijd. Vanuit Almere aan toe weten ze me te vinden. Je maakt de gekste dingen, bijvoorbeeld een tapijt van embleempjes van Calvin Klein en Levi's.'

Zo'n dertig jaar zit Van der Meer in het pakhuis in de Sacramentsstraat ('het meest enge straatje van Leeuwarden, we hebben hier wat meegemaakt'), daarvoor had hij ateliers in de Slotmakersstraat, en aan het Groot Schavernek. Het werk in een pand aan De Tuinen combineerde hij tot voor kort met zijn bezigheden in het pakhuis. Hij handelt onder de naam De Leermakker. 'Ik ben je leervriend. Bellen ze op, de grappenmakers, en vragen of ik leer maak.'

Ooit studeerde Wim van der Meer weg- en waterbouwkunde aan de mts. De familie woonde in de P.C. Hooftstraat. Vader was procuratiehouder bij de Friese Kingma's Bank, later Mees en Hope, dat daarna is opgegaan in de ABNAMRO-bank. Moeder bestierde het huishouden. Met zijn vrouw Nienke de Vries, adviseur in de zorg, heeft hij twee zoons. Regelmatig trekt het gezin, bekapt en bezakt met bouwmaterialen, naar de Bourgogne, waar zij bij Dijon met hulp van vrienden bezig zijn een boerderij op te knappen.

Bellen ze op, de grappenmakers, en vragen of ik leer maak

WEER GEEN LEEUWARDER COURANT, WAT EEN ERGERNIS
'Ik was zo kwaad dat we weer geen Leeuwarder Courant in de bus hadden dat ik op mijn fiets stapte en naar het hoofdkantoor ben gegaan. Ik zei voor de grap: moet ik zelf de krant rondbrengen? Dat zou heel fijn zijn, werd me gezegd. Een half uur later werd ik gebeld en een uur later weer. Ze zouden het heel fijn vinden wanneer ik in een paar weken de krant zou rondbrengen. Ach, dacht ik, waarom ook niet? Ik heb nu twee wijkjes en verdien daarmee 490 euro, plus een bonus van 1000 euro. Ik doe het niet voor het geld. Tien voor zes sta ik op. In de Straat van Welgelegen haal ik mijn kranten op. Op een ouwe Raleigh fiets ga ik langs de deuren: Grote Kerkstraat, Kleine Kerkstraat, Sacramentsstraat, Monnikemuurstraat, Nieuweburen en Eewal. Het zijn 195 kranten, op zaterdag zijn het er 220. Op het Perkswaltje zeggen ze: wij zijn zo blij met u. Om twintig over acht ben ik klaar.'

Het Stadsblad Liwwadders (sinds 1998) wordt gemaakt door: André Keikes, Aly van der Mark, Klaas Kasma, Eric Hoekstra, Lisanne van der Ploeg, Henk Weiland, Luuk Inberg, Anton Feddema (vormgeving), Marchje Andringa (fotografie), Keimp Pijpstra (webbeheer), Remco Jan Veldman (acquisitie) en Andries Veldman (organisatie en acquisitie). Liwwadders verschijnt tien keer per jaar en wordt verspreid in de gemeente Leeuwarden en in de randgemeenten (zie op pagina 5). Daarnaast wordt de krant geplaatst op onze website www.liwwadders.nl Al onze activiteiten worden ondersteund door Facebook, Twitter, Instagram (Roosmarijn Haring) en een dagelijkse nieuwsbrief. Niet onvermeld mag blijven dat bepaalde advertentieverkopers misbruik maken van onze titel. Er is maar één Stadsblad Liwwadders en dat hebt u nu in handen. Een krant die lezers, middenstanders, vrijwilligers en kunstenaars serieus neemt. Wilt u communiceren met deze groepen, bel dan naar Andries Veldman (058-2133138) of mail naar info@liwwadders.nl Stadsblad Liwwadders wordt gedrukt bij Flevodruk in Harlingen.

DONATEURS
ZIJN BROODNODIG VOOR
GOEDE JOURNALISTIEK
• DOE MEE, DONEER!
KIJK OP WWW.LIWWADDERS.NL

Dit land heeft een goede sociaal-democratische partij nodig

Door Andries Veldman
Foto: Marchje Andringa

Dirk Visser is full-time raadslid voor de PvdA in Leeuwarden. Voor 2100 euro in de maand loopt hij voor zijn partij stad en dorp af. Visser stelt zich verkiesbaar als lijsttrekker voor zijn partij voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Maar alleen als de partij zelfstandig de verkiezingen in gaat. Dus zonder een verbinding met GroenLinks. Het Leeuwarder raadslid wordt blij van het nieuwe Volwassenenfonds en van zijn vriendin Coby, met wie hij na 22 jaar uit het oog verloren te hebben opnieuw is gaan samenwonen.

‘Politiek is leuk. Het is maar wat je eruit pikt.’

Zoals in een automatiek?

‘Ik vind het mooi om volksvertegenwoordiger te zijn. De wijken en dorpen in, en ik bezoek veel vergaderingen van wijkpanels. Sport is mijn passie. Straks komt de nieuwe sportnota. Dat moet een nota zijn met ambitie. Wat die ambitie is? Meedoen. We lijden aan bewegingsarmoede. De focus moet gericht zijn op vermijdbare zorg.’

Dan zou ik de supermarkten aanpakken en geen McDonalds bij Cambuur plaatsen.

‘Helemaal mee eens. Kinderen lopen bij mij in de Poiesz met frikandelbroodjes en een Red Bull naar buiten. Er staat een bewaker bij de ingang: tien erin

We lijden aan bewegingsarmoede. De focus moet gericht zijn op vermijdbare zorg

en tien eruit. Met het Tweede Kamerlid Mohammed Mohandis heb ik veel contact over gezonde voeding. Ja, beleid en voorne-

mens blijven vaak steken in rapporten. Over die McDonalds bij Cambuur heb ik wethouder Deinum destijds aangesproken.

Ik zei: het eerste wat je bouwt, is een vettent.’

VERVOLG OP PAGINA 6

KLAAS K. TE L. GEEN GELD VOOR MOORDMACHINES, WIJ EISEN GELD VOOR NORMAAL BOODSCHAPPEN KUNNEN DOEN!

Even een gezellig stukje, zei de hoofdredacteur van deze iconische stadskrant. Ik heb het morgenochtend om 10 uur nodig. We deden samen een kopje koffie in Boekenpassage De Rode Loper waar ik tegenwoordig veel van mijn tijd doorbreng als onbezoldigd en beginnend boekverkoper. Meestal is een gezellig stukje niet zo’n probleem. Ik schrijf wat over fictieve dames, verzin wat wilde verhalen, al dan niet in combinatie met die zelfde fictieve dames en na een kwartiertje thuis achter mijn bureau kan ik weer languit op de bank naar Arjen Lubach kijken. Maar deze keer was ik niet in de stemming voor een gezellig stukje. En heus, ik heb het geprobeerd.

Ik ben naar de visboer op de Schrans gelopen om een paar oesters te eten. Bij mij verhogen oesters zeker het gevoel van tevredenheid. Daarna at ik nog een bordje pasta met echte truffel in de Sint-Jacobsstraat en toen had ik eigenlijk helemaal klaar moeten zijn om als positieve Liwwadder een gezellig stukje te schrijven.

Maar er bleef iets aan me knagen. Iets uit de krant of eigenlijk een paar dingen uit de krant. Het eerste was dat de nu één jaar oude sociale supermarkt ‘Moes’ uitverkoren is tot een lokale held in Liwwadden. Fantastisch, dacht ik. Veel verse en lokale groenten voor de helft van de prijs als bij een reguliere supermarkt. En daaronder stond een stukje dat de Voedselbank het moeilijk heeft om genoeg voedsel in te zamelen voor hun cliëntèle. Nu moet je de voedselbank en de sociale supermarkt niet vergelijken. De

eerste geeft gratis voedselpakketten weg aan mensen die te weinig boodschappen kunnen betalen, de andere vraagt er veel minder geld voor dan in een gewone supermarkt, maar betaalt ook een beetje aan de producenten. Ze zijn beide nodig. En toen werd ik kwaad. Want in dezelfde krant stond ook dat Defensie anderhalf miljard meer euro’s mag uitgeven. Door dat geld aan de minima te besteden hadden ze Moes en de Voedselbank kunnen sluiten. Nu kopen ze er 45 tanks van en financieren ze de F35’s, die in Friesland veel overlast en gehoorschade opleveren. Ook willen ze van dat geld in Liwwadden 45 huizen kopen, direct naast die startbaan, waar asielzoekers met een oorlogstrauma dan rustig kunnen bijkomen. Dat alles is om de vrede te bewaren, hoor ik op de bijeenkomsten van de woordvoerders van de luchtmacht. En dan heb ik het nog niet over de twee gepensioneerde generaals gehad die wat bijbeunen door betaald in talkshows op te komen draven en de mening van defensie uit te dragen op radio en televisie. We moeten zorgen dat we onszelf kunnen verdedigen, wordt er geroepen. We moeten meer wapens hebben. Instrumenten waarmee je alles kapot kunt schieten en mensen kunt vermoorden zorgen ervoor dat het vrede blijft. De vorige oorlog in 1940 hebben we de vijand door een zelfde soort inspanning toch maar mooi vier dagen op de Grebbeberg kunnen tegenhouden. Halleluja!!

Het begin is goed, zei de hoofdredacteur van Liwwadders, maar het is te kort. Er moet nog een stukje bij. Ik mompelde even een drieletterwoord en klapte de laptop weer open.

Waarom, dacht ik doet onze burgemeester hier niets aan. Hij is toch de eindverantwoordelijke die moet zorgen dat zijn burgers tevreden zijn. Eén van de eerste woonplekken van de familie van onze burgemeester was op de Weaze, niet echt dat je zegt wat een fantastische plek, ook al willen de voorlichters ons doen geloven dat de rosse - en drugsbuurt van nu toen een chique straat aan een gracht was. Vanaf die plek moet hij toch wel wat burgerlijke ongehoorzaamheid in zijn genen meegekregen hebben. Als de creativiteit onze burgervader wat in de steek laat, wil ik wel wat suggesties doen. Kopieer bijvoorbeeld de acties van Extinction Rebellion. Verplicht de hele gemeenteraad, inclusief zichzelf en de wethouders als Abel Reitsma en Hein de Haan, zich bloot aan de startbaan vast te lijmen. Niet met kleren aan want dan zijn ze te gemakkelijk te verwijderen. En met de buik naar beneden, anders is het misschien aanstootgevend. En mocht er een F35 gevaarlijk dichtbij komen, smijt dan het ambtsketen in de motor. En dan hoop ik dat onze burgervader ook nog een witte duif met een olijftakje in de snavel loslaat op de startbaan. Hoe hij die zo in zijn blote kont moet verstoppen, weet ik even niet.

En dan moeten ze met zijn allen schreeuwen, terwijl de vredesduif wordt opgezogen door een straalmotor: Geen geld voor moordmachines, wij eisen geld voor normaal boodschappen kunnen doen!

KLAAS KASMA, KOK TE LEEUWARDEN

• HUIS AAN HUIS IN DE WIJKEN EN DORPEN
 (WISSELEND)

• VERSPREIDPUNTEN
 (DIE REGELMATIG WORDEN AANGEVULD; MET STER*
 MEERDERE MALEN)

CAMMINGHABUREN: JUMBO*, ALBERT HEIJN*, PRIMERA, BAKKER VAN DEN BERG, SLAGER SMIT, RENÉ FISH AND CHIPS, WIJKCENTRUM, GEZONDHEIDSCENTRUM; **VRIJHEIDSWIJK:** JUMBO*, MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM; **BILGAARD:** ALBERT HEIJN*, BAKKERIJ VAN DEN BERG, SCHOEN- EN SLEUTELSER- VICE BILGAARD, SLAGER SMIT, GROENTEZAAK YNE EN HINKE VAN DER MEULEN; GEZONDHEIDSCENTRUM, CAFÉ BILGAARD, PRIMERA, SNACKBAR DOUBLE FF, CHINEES-RESTAURANT MEI WAH; **WESTEINDE:** POIESZ*, SNACKBAR DE TILLE, KAPPER, ZORGCENTRUM SWETTEHIEM, GEZONDHEIDSPLEIN WEST- EINDE; **VALERIUS:** VISZAAK DE GEZONDE APOTHEEK*, ELY'S LUNCHROOM, TANKSTATION VALERIUSSTRAAT; **WESTEN:** HOTEL WTC, KAMER VAN KOOPHANDEL, MEUBELZAAK DE TIJD WONEN, EUROHOTEL; **NIJLÂN:** LIDL*, ALDI*, CAFÉ 'T WAP, DALSHIEM FOTOGRAFIE, PIZZERIA ADRIANO; **ALDÂN:** POIESZ*, SNACKBAR DOUBLE FF, APOTHEEK BENU, ZORGCENTRUM ERASMUSHIEM, ZORGCENTRUM ALDLÂNSTATE, TANKSTATION ALDLÂNSDIJK, MEDISCH CENTRUM LEEUWARDEN; **HEECH- TERP/SCHIERINGEN:** POIESZ*, SNACKBAR RONDWEG, WIJK- CENTRUM; **CAMBUURPLEIN:** JUMBO*, PRIMERA, APOTHEEK BOITEN*; **WINKELCENTRUM LEEUWERIKSTRAAT:** JUMBO*, PRIMERA TROELSTRAWEG, SNACKPOINT DE LEEUWERIK; **BLEEK- LAAN E.O.:** POIESZ*, JUMBO*, TRYATER; **VLIET:** SNACKBAR 'T VLIET, SNACKBAR DE CENTRALE, BAKKER TROMP, HALAL SLAGERIJ ATLAS; **ORANJEWIJK:** ALBERT HEIJN*; **ACHTER DE HOVEN:** EETHUIS POTMARGE, WIJKCENTRUM J.H. KNOOP- STRAAT; **TIJNJEDIJK:** ALBERT HEIJN XL* (MIRO), AKO, VISZAAK HOLLANDER, TUINCENTRUM KLAVER, BP TANKSTATION; **WTC:** JUMBO*; **SCHRANS:** ALBERT HEIJN*, , DECO HOME, BIO BIJ JANSEN, FRIESE SCHRIJFKAMER, SCHOOTSTRA VIS*, FIETSSTATION 058, TABAKSZAAK PETER VAN DER KAMP*; **ZUIDERBUREN:** JUMBO*; **DE HEMRIK:** , GROOTHANDEL MAKRO, SNACKBAR HEMRIK, FRIESCHE OLIE EN VERFHANDEL, OMROP FRYSLÂN; **DE ZWETTE:** SNACKBAR LORENTZ, DE FABRIEK, GROOTHANDEL SLIGRO, CRYSTALIC, MOTOPORT LEEUWARDEN; **GROTE WIELEN:** RESTAURANT DE GROTE WIELEN

CENTRUM LEEUWARDEN: BOUWBEDRIJF DE VRIES , ORANJE HOTEL*, AKO STATION*, STATIONSKAPPER*, CAFÉ DE STEE, CAFÉ WAPEN VAN LEEUWARDEN, RESTAURANT DE WALRUS*, RES- TAURANT SPINOZA, CAFÉ ORANJE BIERHUIS, CAFÉ DE TOETER, IERSE PUB PADDY O'RYAN, EETCAFÉ HET LEVEN, **IJZERHANDEL POSTMA**, DE WERELD VAN THEE, HOTEL STADHOUDERLIJK HOF, HOTEL 'T ANKER, HOTEL POST PLAZA*, SIGARENZAAK TETMAN DE VRIES, RESTAURANT DE WAAG, LEKTUURHAL OVER DE KEL- DERS*, RESTAURANT SARAY, RESTAURANT BOSPORUS, RESTAU- RANT EINDELOOS, RESTAURANT FELLINI, DOPPIO ESPRESSO*, RESTAURANT DE BURGEMEESTER VAN NAPELS, FIRE CAFÉ*, BARREVOETS, URKER VISZAAK, RESTAURANT DE KOPEREN TUIN, CAFÉ DE MARKIES, LUNCHROOM DE BROODTROMMEL, CAFÉ DE BRASS, RESTAURANT DE VLEGENDE HOLLANDER, BAGELS AND BEANS, BAKKER BART, SPAR, LUNCHROOM SPIEGELAAR, CAFÉ WOUTERS, DE-CAFÉ, EETCAFÉ DIKKE VAN DALE, DE BRASSERIE MARIA LOUISE, CHINEES RESTAURANT KOTA RADJA, EKO PLAZA*, SLIJTERIJ JELLE, CROISSANTERIE VITTORIO, SNACKBAR ELY'S, ALBERT HEIJN*, VAN DER VELDE BOEKEN*, GALERIE DE ROOS VAN TUDOR, GALERIE DE VRIES, FRIESCHE CLUB, NEUS- HOORN, KUNSTKADE, RABOBANK ZAAILAND*, BRASSERIE FRIES MUSEUM*, GRAND CAFÉ Z, SCHOUWBURG DE HARMONIE, HISTORISCH CENTRUM LEEUWARDEN, TRESOAR, BIBLIOTHEEK DBIEB*, STADHUIS, STADSKANTOOR OLDEHOOFSTERKERKHOF, PROVINCIEHUIS*

WIRDUM: SPAR, HOTEL-CAFÉ DUHOUS • **GROU:** ESSO TANKSTA- TION, HOTEL OOSTERGO, THEEHUIS, VISZAAK, JUMBO*, POIESZ, SNACKBAR TAMARINDE, EETHUIS AMICAAL • **WERGEA:** SUPER- MARKT ATTENT HANSMA, SLAGER HARMKE ANEMA • **DRONRYP:** IT HOLT • **MENALDUM:** POIESZ • **JELLUM:** RESTAURANT JONKER SIKKE • **WEIDUM:** HOTEL WEIDUMERHOUT • **AKKRUM:** POIESZ, HERBERGH DE CLEEF, BAKKERIJ BOONSTRA • **REDUZUM:** DE BLAUWE TENT, SLAGERIJ • **WYTGAARD:** FREDERIKA'S TAARTEN & SA • **STIENS:** ALBERT HEIJN*, POIESZ*, JUMBO*, EATCORNER PITER JELLES, VISKRAAM, BRUNA, PRIMERA, TENNISVERENIGING • **HURDEGARYP:** ALBERT HEIJN, POIESZ, SLAGER RYPMA, PRIME- RA, HOTEL VAN DER VALK • **OENTSJERK:** BAKKER BRAAKSMA • **WYNS:** DE WINZE • **GYTSJERK:** ALBERT HEIJN*, VISKRAAM BIN- NE VAN DER KOOI, TANKSTATION VAN DEN BELT, POSTKANTOOR • **BURGUM:** BOEKHANDEL FRANKE ATSMA EN ANNEKE JAGER

Prijsvraag

Er kwamen veel reacties binnen op de foto van café De Kleine Bontekoe aan de mr. P.J. Troelstraweg. De te- neur was: jammer dat zo'n sfeervolle zaak met bijzon- dere eigenaren is verdwenen. Dirk Kamminga herinnert zich de speeltuin naast het café. Op zondagmiddag ging hij met zijn broertje en ouders lopend vanaf de Wijncaldumerstraat naar de speeltuin. Een colaatje stond op hen te wachten. Hans Huizinga was de baas en had een lieve hond. Hans zette af en toe een viltje met een vol glas bier op de hondenkop en deed soms een sigaret in zijn bek. In het café speelden musici waaronder het Friesland Combo. K. Visser uit de Lekkumerstraat weet zich de gehaktballen nog te herinne- ren. Zelfgemaakt en groter dan een tennisbal (naast het café lagen de tennisbanen van De Bontekoe, evenals het café en de speeltuin eigendom van de familie Oele). Visser denkt dat het café nog bestaat en vraagt of hij er nog gehaktballen kan eten. Helaas is dat niet meer mogelijk. De zaak verpauperde en vloog op 1 januari 2003 in brand. Twee mannen werden hiervoor aangehouden. Sipke van der Meulen uit Stiens pakt uit met een 'reünieboek' en een boek met jeugdherinneringen met allerlei wetenswaardigheden. Het reünieboek stamt uit 2014 toen er in de Koperen Tuin een reünie werd gehouden van bewoners van dit gedeelte van de Troelstraweg. Santega, Ericadorp, het vliegveld en het Burmaniakamp staan in het prachtige boekwerk beschreven. Een foto van De Kleine Bontekoe toont de uitbaters Jochem Smeding en zijn vrouw Maria Rudolphus met hun kinderen Martinus en Rinse in de bokkenwagen (1886-1891). Overigens was er naast de Kleine Bontekoe natuurlijk ook een Grote Bontekoe en zelfs een Jonge Bontekoe.

Ook een mooi verhaal bij de nieuwe foto? Stuur het dan op naar Stadsblad Liwwadders, M.H. Trompstraat 8, 8921 GH Leeuwarden en u maakt kans op een mooi boek over de historie van Leeuwarden.

VAN DER VELDE BOEKEN

Nieuwestad 57-59
 8911 CJ Leeuwarden
 0582132360

www.boekhandelvandervelde.nl

Foto: Marchje Andringa

We hebben de kleine linkse partijen leeggehaald. Links is kleiner dan ooit

VERVOLG VAN PAGINA 4

Wat zei Henk Deinum? Bedankt Visser, prettig weekend?

‘Ja, zo ongeveer.’

Drie jaar geleden kreeg Dirk Visser medisch een stevige klap om de oren. Hij kampte al met klachten aan de rug. ‘Ik voelde me niet lekker. Woog 142 kilo. Ben meteen gestopt met drinken, dus niet meer naar de kroeg. Ja, ja: rust, reinheid en regelmaat. Ik weet het. Oma was lid van de blauwe knoop. We komen uit een echt socialistisch nest. Ik zwem nu drie keer in de week en volg fysiotrainingen. Het gewicht zit nu op 105 kilo. Vanavond eet ik spitskool met een gehaktbal. De kool komt uit de winkel van Moes aan het Vliet. Ja, het is eigenlijk voor de minima, maar ze zijn er wat flexibel.’

Dirk Visser (59) is geboren in de Beetgumerstraat. In 1963 verhuisde het gezin naar de Essenstraat in de gloednieuwe wijk Heechterp. Na de Wissesdwinger mavo ging hij naar de mts. Visser ging aan het werk bij Hoeksema en Velt, aanvankelijk in het magazijn en later in de verkoop. ‘Een fantastisch bedrijf, dat na overlijden van Hoeksema door mismanagement naar de kloten is geholpen.’ Als zelfstandig ondernemer verkocht Visser met zijn bedrijf Vopra kunststof recyclingproducten zoals steigers, banken, palen en walbeschoeiing. Vanwege rugklachten is hij hiermee gestopt.

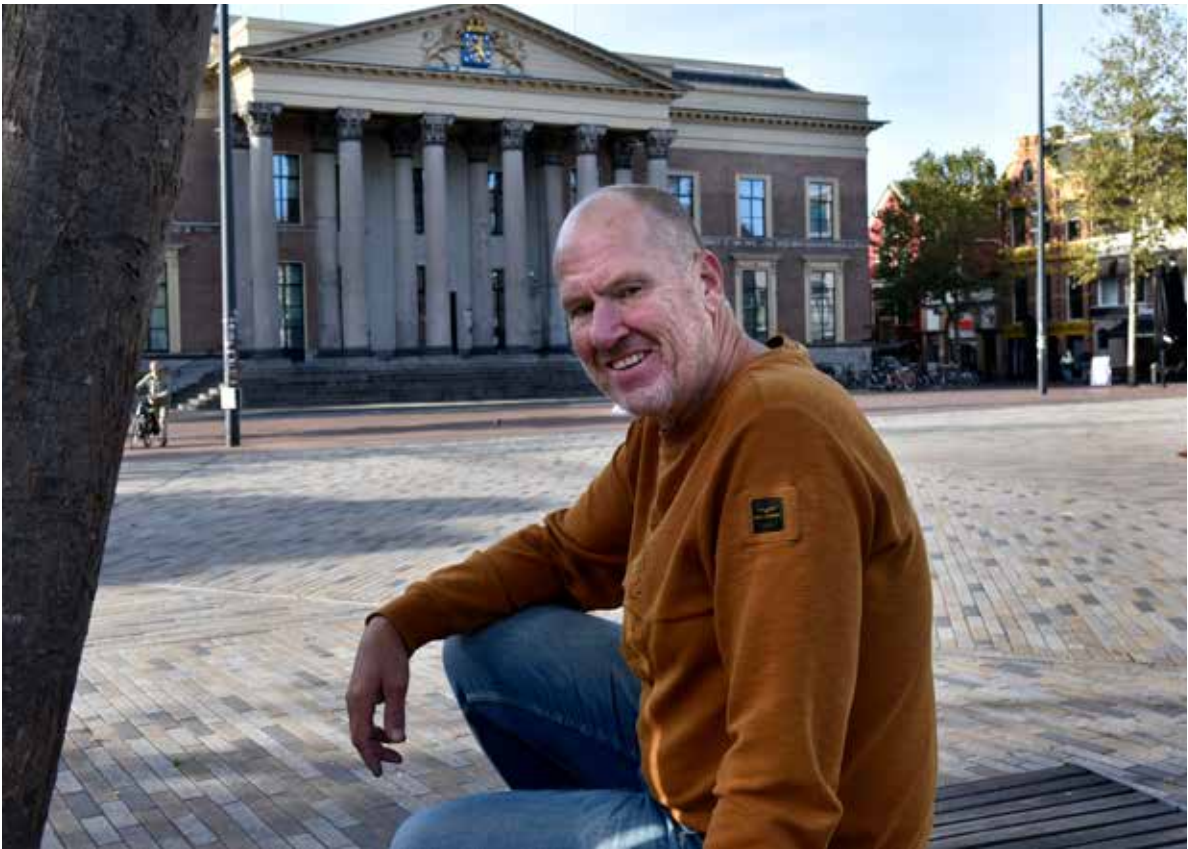
‘Binnen de kortste keren was het in Heechterp een dikke rotzooi. Hoe dat kon? Iedereen werd daar maar ingepropt. Studenten hadden geen binding met de wijk, daarna kwamen de alcoholisten en druggebruikers. Ik ben er opgegroeid. We hebben de wijk in nauwelijks tien jaar zien verpauperen. Ik sprak erover met wethouder Hein de Haan. Zeventig procent sociale huur in een wijk is veel te veel. Beperk het tot dertig procent. Je ziet het nu aan het Valeriuskwartier. Daarover heb ik twee jaar geleden mijn mond opengetrokken. Woningbouwcorporatie Elken denkt nu na over wat er moet gebeuren. Er is schimmel en tocht in de woningen. Bewoners zijn kwaad: elk jaar verhogen jullie de huren. We hebben schriftelijke vragen gesteld aan het college.’

Sommige raadsleden stappen direct naar de wethouder.

‘We hebben nog altijd een duaal systeem. Van mij mag Hein de Haan wel doorgaan als wethouder. Nee, ik denk niet dat Eline de Koning wethouder wil worden. Die stopt. Die is bijna gepensioneerd en gaat genieten.’ Visser ontkent dat hij tijdens de laatst formatie beschikbaar was als wethouder.

Hoe komt het met de PvdA?

‘Ik maak me zorgen. Vanmorgen (15 oktober) mochten we stemmen over de toekomst van de partij. Er waren twee keuzes. Eén: één partij, één lijsttrekker, één lijst, één programma.

Of twee: twee partijen, twee lijsttrekkers, twee lijsten en twee programma’s. Ik heb gestemd voor twee. Dit land heeft een goede sociaal-democratische partij nodig. De verkiezingen in november zijn niet succesvol geweest. Timmermans is als een messias en verlosser binnengehaald. Hij zou premier worden. Links heeft er niks bijgewonnen. We hebben de kleine linkse partijen leeggehaald. Links is kleiner dan ooit.’

PvdA’ers zijn massaal overgelopen naar de PVV.

‘Voor een deel klopt dat. Ik geloof niet dat de PVV in Leeuwarden mee gaat doen. In zo’n geval verliest Wilders de controle over zijn partij. We proberen overal bij te zijn en ons geluid te laten horen. Húzum, Stiens, wijkpanels. We hadden laatst een politiek café bij Ekwadraad, op die heuvel van de voormalige vuilstortplaats.’

Ik zou toch voor het Oranje Bierhuis hebben gekozen.

‘Het Volwassenenfonds is het grootste wat we in twintig jaar in het sociaal domein voor elkaar

hebben gekregen. Niet van gehoord? We hebben op de borden langs de rondweg gestaan, op Facebook, Amaryllis en in Huis aan Huis.’

Misschien adverteren in kranten die gelezen worden?

‘Driehonderdvijftig mensen maken er al gebruik van.’

Ik zou ook wat praktische zaken aanpakken. Bijvoorbeeld de openbare ruimte. Ik zag net enkele werknemers van Tjepkema uit Grou die een stukje stoep repareerden op de Stationsweg. Dat is direct zichtbaar. Het was overigens maar een klein stukje, dat al sinds de aanleg in 2018 stuk was. Ik tel nog zo’n kleine twintig te repareren stukken wegdek in dit gebied. Het is de entree van Leeuwarden. Rond de PvdA hangt een sfeer van milieupartij waar niks van mag en het is ook nog eens de partij die belangrijke sociale voorzieningen mee heeft afgebroken ten tijde van Rutte 2.’

‘Ja, ja, hou maar op.’

Als ik Jetta Klijnsma zie, denk ik aan de door haar gesloten sociale werkplaatsen.

‘Ik weet het.’

Nog even over Zalen Schaaf.

‘Ik was er al bang voor. Dat is niet uitgepakt hoe we het graag zagen. Hoe dat kon? Het ging mis toen de club Vrienden van Schaaf afscheid nam van de plannen van Annemarie Lindeboom. Dat zij het pand toen kreeg en het alsnog mis ging komt omdat zij als cultuurmaker in een andere dynamische omgeving terecht kwam.’

Dat zeg je heel netjes. Eigenlijk onder de voet gelopen door de handige Henkies.

‘Jaap Hoekstra kwam in beeld en die verkocht Schaaf aan een Groninger onderneming. De huisjes in de Breedstraat hield hij zelf terwijl die het grote plan zouden ondersteunen. Een commissie van wijzen heeft het college geadviseerd. Ja, daarin zaten direct betrokkenen. Of ik er te dicht op zat, op Annemarie, in café De Strohoed? Ik zat er niet te dicht op, dat viel wel mee. Nee, nu ik niet meer drink, kom ik er niet meer. Als je aan een spaatje zit, dan komt dat dom geklets wel erg hard binnen.’

DONATEURS ZIJN BROODNODIG. DONNEER! WWW.LIWWADDERS.NL

REDACTIONEEL

Zaken waarmee u zit pakken wij graag op. We zien dat onze lezers onze krant en website waarderen en daarom doen wij een beroep op u. Wanneer u onze artikelen van belang vindt, dan nodigen wij u uit om donateur te worden. Uw bijdrage is zeer welkom. U kunt uw bijdrage overmaken op NL06 RABO 0320.2000.51 t.n.v. Veldman Journalistieke Producties. U kunt uw bijdrage ook overmaken aan de Stichting Loods 50 voor onderzoeksjournalistiek. Deze stichting is gelieerd aan Liwwadders, het bestuur bestaat uit Bearn Bilker (voorzitter), Sietske Inberg en Hester Witteveen. Het rekeningnummer van de Stichting Loods 50 is NL88 RABO 0355.1954.96 onder vermelding donatie en uw e-mailadres. Jaarlijks wordt u uitgenodigd voor onze donateursbijeenkomst.

Als u het stadsblad leest, dan merkt u dat Liwwadders niet zomaar een huis-aan-huisblaadje is. Liwwadders is op meer dan 170 plaatsen (supermarkten, sporthallen, stamtafels, kantines en wachtkamers) gratis verkrijgbaar in de gemeente Leeuwarden en ook daarbuiten. Is-ie op, dan wordt er meestal aangevuld.

Bent u als ondernemer/vereniging/zzp’er geïnteresseerd in een bedrijfsreportage, viert u binnenkort feest of wilt u iemand in de bloemetjes zetten: neem dan contact met ons op: tel. 058-2133138 of info@liwwadders.nl Uw betaalde advertorial wordt gratis doorgeplaatst op onze website en via onze andere mediakanalen. Ook in dit nummer treft u enkele artikelen aan die eerder op onze websites www.liwwadders.nl en Dossier Liwwadders verschenen. We vonden ze belangrijk genoeg om ze ook in de papieren krant af te drukken.

BIJZONDERE

UIT HET ARCHIEF VAN HET STADSBLAD
LIWWADDERS VINDT U OP
HTTPS://DOSSIER.LIWWADDERS.NL

- ja, dat Deltaplan voor het Noorden heeft heel wat teweeggebracht
- waarom blijven de Friese lasten stijgen terwijl we verzuipen in de centen?

VERHALEN

Se make mij de pis niet lauw

Door Andries Veldman

Blij mensen, daar kom je in deze tijd verder mee. Iedere keer wanneer CDA-wethouder ABEL REITSMA opduikt in de krant is hij blij en ik ook. Onlangs sprak hij bij de opening van de kleine IKEA op winkelplein De Centrale. Een vergenoegde Reitsma liet weten dat, hoewel het de kleinste IKEA in ons land is, hij er toch graag vertoeft. Hij sprak over de grote IKEA, die in Groningen. Daar gaat zijn kind in de ballenbak, de vrouw wordt losgelaten op de prullaria en zelf zet onze Abel zich achter een bord met gehaktballen. Ondanks al die blijheid be kroop mij het gevoel dat een wethouder van economische zaken de stroom aan prullaria enigszins zou moeten keren. Is er geen alternatief te bedenken voor onze afkalvende dienstenstad? Van het eens zo bruisende Manhattan aan de Lange Marktstraat en Tesselschadestraat is bijna niets meer over. Ook zou hij zijn energie kunnen steken in een oplossing voor bedrijven die willen uitbreiden en maar geen stroom geleverd krijgen, of zijn oren eens te luisteren leggen bij ondernemers die het beu zijn om iedere keer door de overheid voorgehouden nieuwe hoepels te springen.

Leeuwarden kent winkelcentra waar het al jaren kwakkelt en ik zie vooral lethargie in plaats van oplossingen. De aanpak van het winkelcentrum Camminghaburen laat al geruime tijd op zich wachten. Een groot deel ervan staat leeg. Ook van winkelcentrum Bilgaard is de glans aan het verbleken. Van het levendige binnenplein is weinig meer over na het verhuizen van de supermarkten naar de buitenzijde van het winkelcentrum en het verdwijnen van apotheek en bibliotheek. Geen wethouder die zich heeft ingespannen om dit te keren. In de winkelcentra in het Nijlân is het niet veel beter gesteld. Aan de Uiterdijksterweg is het wachten op de sloopkogel en aan het Willem Alexanderplein wacht men al vijf jaar op de dingen die komen gaan. Een wijkbewoonster maakte zich zelfs zorgen of met de komst van Aldi en Lidl haar

DE-koffiebonen nog wel verkrijgbaar zouden zijn. In de kelder en op de eerste verdieping van winkelcentrum Zaailand kan een kanonskogel worden afgeschoten zonder dat er gewonden vallen. Zelfs in de winkelslurf aan het Ruiterskwartier, waar de raad mee instemde mede omdat er geschermd werd met hoogwaardig winkelgenot waar we onze vingers bij af zouden likken, staat na oplevering (in 2010) nog steeds een pand leeg. Er zouden winkels komen die we hier nog niet hadden, een loze belofte. Ook hier was na het akkoord gaan met de bouw de sturende hand van de wethouder afwezig.

Wie ook zo blij door de stad fietst, is wethouder EVERT STELINGWERF. Hij ziet grote colonnes fietsers vanuit het zuiden naar de binnenstad fietsen en had daarom het parkeren op de Schrans maar vast geschrapt. In een rapportje liet hij, zonder overleg, in plaats van parkeerplaatsen een oase van rust intekenen. Eerst schieten, dan praten, aldus Stellingwerf. Gedrag waarvan hij nu een beetje spijt heeft.

De plannen rond de Vlietzone blijven de gemoederen op het stadskantoor bezighouden. In alweer een nieuw rapport wordt voorgesteld om een bomen- en struikenfeest te organiseren, mogelijk om de problemen in de wijk te camoufleren.

Wie voorzitter MARIT BAMBOE, die de wijk vanuit de Beekkerkstraat nauwgezet in de gaten houdt, beluistert, moet concluderen dat er in al die jaren dat de wijk onder de aandacht wordt gebracht nog weinig vooruitgang is geboekt. Het plan voor meer groen rammelt aan alle kanten, vertelde ze onlangs in deze krant. Ook wordt er nu weer een systeem van vergunningen aangekondigd om huisjesmelkers te weren. Eerder liet PvdA-wethouder HEIN DE HAAN horen weinig geloof in deze aanpak te hebben maar de wind waait nu weer vanuit een andere richting. Of wethouder HEIN KUIKEN de armoedebestrijding al in de macht heeft valt te betwijfelen gezien de klacht van de adviescommissie sociaal beleid over het uitblijven van een reactie op hun rapporten.

Ik vraag me af of onze gevederde vrienden DE HAAN en KUIKEN van de PvdA de zaken nog een beetje in de hand hebben. Zijn ze bang dat ze straks, gebraden en wel, op een ovalen dekschaal worden opgediend? Dat zal op weg naar de komende verkiezingen in 2026 moeten blijken. De Haan schittert om de haverklap in de krant met weer een nieuw plukje woningen in Middelsee, een wijk die allang volgebouwd had moeten zijn. En bij het nieuwe plan Stationskwartier kraakt en piept het, nu toekomstige bewoners geconfronteerd worden met regels die afwijken van eerdere voorstellen. Ook over het Regionaal Opvangcentrum aan de Troelstraweg zijn de laatste woorden nog niet gesproken.

Ik zou als lokaal bestuurder een beetje onrustig worden nu BBB-voorzitter CAROLINE VAN DER PLAS heeft aangekondigd in vele steden mee te willen doen aan de gemeenteraadsverkiezingen. Dit om 'gemeenten te redden' en het 'dorpse gevoel' weer terug te brengen. Welke partij volgt? Met dit oprukkend geweld voor de deur zou je verwachten dat lokale partijen van zich laten horen en met voortvarendheid gaan bouwen aan de plannen die er al liggen. Maar tot nu toe is er sprake van een oorverdovende stilte. Van de levendige ledenvergaderingen van de PvdA, vroeger altijd een feest om te bezoeken, heb ik al jaren niks meer vernomen.

SPONSOR ROLLEMA VASTGOED

ROLLEMA VASTGOED NIEUWE EIGENAAR GEMEENTEHUIS KOLLUMERLAND

De Leeuwarder vastgoedondernemers Tjalling en Jelle Rollema zijn de nieuwe eigenaren van het gemeentehuis van Kollumerland in Kollum. Rond het al jaren leegstaande gemeentehuis ontstond regelmatig discussie over verkoop en bestemming. Rollema hoopt met een maatschappelijke en commerciële (kantoren) invulling van het complex een bijdrage te leveren aan de woon- en werkwaliteit in de gemeente.

Rollema Vastgoed, eigenaar van onder meer Crystalic, het Huhtamaki complex (de voormalige Frisco kaasopslag), de Koepelkerk en Emmastate in Leeuwarden, is met de aankoop eigenaar geworden van een perceel aan de Van Limburg Stirumweg van ongeveer 2,5 hectare groot. Op het perceel dat deels omringd is door een gracht staat het voormalige monumentale gemeentehuis en de nieuw aangebouwde vleugel. Achter de bebouwing is het parkachtig terrein Westenstein gelegen dat deels is ontworpen door de vermaarde tuinarchitect Roodbaard.

Rollema wil het hoofdgebouw geschikt maken voor (maatschappelijke) ondernemingen en het achterterrein gedeeltelijk inrichten voor woningbouw. Rollema: 'Ik denk dat er behoefte is aan ondernemingen die kantoorruimte zoeken. Dat kunnen kleine ondernemingen zijn, maar ik sluit niet uit dat ondernemingen in de gezondheidszorg of scholen hier interesse voor hebben. Een deel van het terrein richten we in voor bouwkvavels. Kopers kunnen hier dan naar eigen inzicht een woning op bouwen.'

We hechten er waarde aan om ook woningbouw in het goedkopere segment mogelijk te maken.'

Rollema vindt dat de overheid raar bezig is met de renteaftrekbeperking. Kosten waren tot nu toe altijd aftrekbaar. Met de nieuwe regeling wordt nu een uitzondering gemaakt. Dat maakt ondernemen weer een stuk onattractiever. De regeling is ontworpen omdat er internationaal misbruik van is gemaakt, dat is begrijpelijk, maar gaat nu voor iedereen gelden. Dat loopt voor ons in de papieren. We blijven investeren in mooie objecten zoals de voormalige Koepelkerk. Een lekkage in het koperen dak is inmiddels hersteld. Uiteindelijk moet het hele dak nog eens worden vervangen. Het is een historisch monument waar we zuinig op zijn.

SPONSOR: ROLLEMA VASTGOED

DE GEZONDE APOTHEEK

VOLG ONS OP

VALERIUSSTRAAT 63,
8916 EA LEEUWARDEN
058-2153399

www.gezondeapotheekeeuwarden.nl

LEEUWARDEN HEEFT DE

Door Andries Veldman • Foto: Marchje Andringa

‘Je hebt een goed lopend restaurant, Het Leven, en café Silbermann en dan wil je ook nog een restaurantschip. Waarom?’ In de herfst van zijn leven blikt Max van der Velde, ondernemer, cultuurman, vrijwilliger, terug op zijn doen en laten. Hoe lopen de dingen en vooral: waarom pak je zaken op die je beter had kunnen laten liggen? Historische zaken hebben sowieso zijn belangstelling. Zo zou hij graag willen schrijven over de god Mercurius, een veel voorkomend beeld in de binnenstad, die in Leeuwarden nog altijd beschouwd wordt als de beschermheilige van het dievigilde. Van der Velde spat omhoog: ‘Dat is klinkklare onzin. Waarom zou een middenstander de god van de dieven op zijn gevel plakken?’

Als lid van de club van praamvaarders, die in Leeuwarden rondvaarten door de stadsgrachten organiseert, stoort hij zich aan de informatie die sommige gidsen aan toeristen verstrekken. Hij wil zijn club niet al te veel afvallen, maar ‘ik vind dat je je zoveel mogelijk aan het juiste verhaal moet houden. Een beetje afwijken mag, maar ik reken mij tot de preciezen.’ Van der Velde verzorgde de opleidingen van de praamvaarders, informeerde hen over de wetenswaardigheden en was verantwoordelijk voor de public relations, taken die hij zo langzamerhand is gaan

afstoten. Thuis in Wergea heeft hij met zijn vrouw Margje een bed and breakfast te bestieren. Hij is verantwoordelijk voor het stofzuigen en het onderhoud met de gasten. Door verhuurbedrijf Booking.com wordt Max als superhost aangemerkt. Al in Reitzum, een van zijn vorige woonplaatsen, speelde hij met de gedachte aan een bed and breakfast, maar dit leidde tot enig huishoudelijk tumult. ‘Ik wilde wel, we hadden volop ruimte. Margje zag er niks in en trapte op de rem.’ Inmiddels is de vrouw des huizes verzoend met de drukte in huis. ‘Ze vindt het nu leuk’, zegt Max. B&B Het Zevende Leven houdt

Leno Tromp (l) en Max van der Velde

de mensenmens in de benen. Samen hebben ze vier kinderen, bijna allemaal werkzaam in het onderwijs. Met dochter Mare schreef hij een boekje over het Hekkemiedepad bij Wergea.

Dat Max van der Velde in de horeca terecht kwam – na Het Leven, Silbermann en Juliana ook nog Stania State bij Oentsjerk – als ondernemerszoon heeft te maken met de hiërarchische verhoudingen die na het overlijden van zijn vader ontstonden. ‘Ik was zeven jaar toen mijn vader in 1955 overleed en de boekhandel uit 1872 op de hoek van de Doelestee en de Nieuwestad werd voortgezet door mijn moeder en later door broer Adriaan.’ Het was voor Max lange tijd onduidelijk hoe de eigendomsverhoudingen lagen. Pas na enkele jaren gaf zijn moeder Jo hier uitsluitsel

Bogerman in Sneek werd beschouwd als hotel de laatste hoop

over. Die keuze leidde tot onbegrip en zwaarmoedigheid. ‘Adriaan was Meneer Van der Velde en ik was Max. De zaak bleek toch automatisch te gaan naar de oudste zoon. Toen dat duidelijk was, na enkele jaren dus, ben ik zo de deur uitgestapt.’

De logica van een en ander ontging hem. Hij zegt onder moeders besluit te hebben geleden. Max was vanaf de Hofschool naar het Bogerman Lyceum in Sneek gedirigeerd omdat de resultaten van Adriaan op de gemeente-hbs daar aanleiding toe gaven. ‘Bogerman in Sneek werd beschouwd als hotel de laatste hoop. Via een berucht Leeuwarder huiswerkinstituut ging iedereen naar Sneek.’ Thuis werd na het verscheiden van vader een huishoudster van de apothekersfamilie Uffellie in dienst genomen. ‘Die kwam bij ons in huis om ons te verzorgen. Mijn moeder zei ook altijd: zij, Gré Uffellie, is de moeder van mijn kinderen.’ Naast Adriaan, die enkele jaren geleden is overleden, is er nog zuster Margo, momenteel woonachtig in de Hofwijck.

Max van der Velde belandde bij de IVA in Driebergen, een opleiding waarmee hij leidinggeven kon worden in de automobielbranche en andere aanverwante organisaties. ‘Dat was helemaal niks. Even later constateerde men in militaire dienst dat ik niet de nodige hardheid had

om in de autobranche verder te komen.’

Na enige avontuurlijke omzwervingen kwam Max van der Velde opnieuw in de boeken terecht. Nu als hoofd van de boektechnische afdeling bij de Centrale Bibliotheekdienst, de bibliotheek van de Friese bibliotheken. Tijdens dit werk lonkte de horeca en opende hij in 1982 het eetcafé Het Leven op de Druifstreek, naar het voorbeeld van het populaire eetcafé Het Pakhuis in Groningen. Boven bestierde zijn toenmalige echtgenote Margreet Egberts (de man van Margreet is de ex van Margje; ‘Dat ging allemaal op natuurlijke wijze. Ja, Snakkerburen hè’) haar balletschool. Het eetcafé werd uitgebreid met een echt café: café Silbermann (1985). Silbermann, dat hij samen met zijn compagnon Leno Tromp ontwikkelde, was in de jaren tachtig the place to be.

‘Daarna kwam dat schip. Leno en ik waren gek op Terschelling en daar in Midsland besloten we een schip te kopen en om te bouwen tot restaurantschip. ‘s Winters zou die in de haven van Terschelling liggen en ‘s zomers voor de Harmonie in Leeuwarden.’ Een zucht gaat over tafel bij de herinnering aan dit avontuur. ‘De Deense eigenaren aan wie we het schip na vier jaar verkochten konden uit zes steden kiezen waar het schip kon worden afgemeerd.

AFVALCONTAINER HUREN IN LEEUWARDEN E.O.?

Afvalcontainer verhuur
(van 3m3 tot 40m3)

Milieustraat

Bedrijf & Particulier!

Einsteinweg 16 | Leeuwarden

058 213 1018 | info@oldehove-recycling.nl

www.oldehove-recycling.nl

BOOT GEMIST

Onder: De Juliana aan de kade van het Deense Aalborg

In Leeuwarden en op Terschelling zag men apen en beren

Alle steden stonden met open armen klaar om het te ontvangen.’ Op Terschelling en in Leeuwarden kregen de twee horecaondernemers bij de start van hun nautisch avontuur met het voormalige zeevaartschoolschip de Juliana te maken met forse tegenwind. ‘Je kunt het zo gek niet bedenken of het zat tegen. Bij de gemeente Leeuwarden sprak men stevast over ‘het pannekoekschip’ terwijl ik de oude logboeken uitploos om menu’s samen te stellen en we kosten noch moeite bespaarden om er een eersteklas restaurant van te maken. De gemeente wou ut gewoan nyt siën, juh. Of dat nog altijd zo is? Ja. Volmondig ja. We moesten ons wapenen tegen verhalen dat het uiteindelijk op een varend bordeel zou uitlopen. Wat kun je ertegen inbrengen?

Ook op Terschelling werd een woeste strijd gevoerd. Ook hier zag men apen en beren en was het uiteindelijk aan burgemeester Haakman te danken dat de vergunning door Rijkswaterstaat werd verleend. Het is een wonder dat het na al die tegenwerking en kosten uiteindelijk toch is gelukt. Tot aan de Raad van State hebben we geprocedeerd en we wonnen. Bewoners van het appartementengebouw naast de Harmonie bewerkten foto’s die het project in een kwaad daglicht stelden. Onze advocaat Aaron de Vries gaf mij de suggestie om het schaalmodel van het schip mee te nemen naar de zitting in Den Haag. Enigszins beschroomd zat ik daar met het schip op schoot. Na binnenkomst zette ik het model in een hoekje, maar de

rechter zei meteen; is dit waar het allemaal om draait? Ze waren helemaal verrukt. We wonnen!’

Al met al kostte het de ondernemers meer dan het dubbele waarop was gerekend en moesten de gasten van café Silbermann stevig aandrinken om de verliezen van de investering te bekostigen. ‘We rekenden op 300.000 gulden en het werd ruim 700.000. We waren bijna failliet.’ Na vier, wat Van der Velde ‘mooie jaren’ noemt werd besloten het schip De Juliana te verkopen. Dat werd een avontuur op zich, met een notaris-kantoor Wierda dat zich vergiste in de Deense en Zweedse kronen, een keurmeester die precies wist waar hij de hamer moest plaatsen (bij de toiletten) en een gat in de romp sloeg, een sleepboot met panne die eerst door de ondernemers verholpen moest worden, een kapitein zonder de juiste papieren en het ontbreken van uitklaringsdocumenten. Op een gegeven moment werd zonder overleg, op advies van botenguru Lex Tichelaar, koers gezet naar Denemarken. ‘Het was redelijk weer. In dit weekend moest het gebeuren. We hadden iets van: we leggen het in handen van een hogere macht. Gaat het mis, dan gaan we failliet.’

Na twee dagen vertrokken de ondernemers Max en Leno naar het Deense havenstadje Saebý. Ongeloof viel hun ten deel toen in het ochtendgloren een wit schip opdoemde. ‘Opeens zagen we een wit schip aankomen, de Juliana.’ Het duurde nog een week voordat de Deense ambtenarij het schip liet passeren. ‘Ik word er nog emotioneel van.’

De Juliana ligt nu al jaren als eersteklas restaurantschip aan de kade van het Deense Aalborg. ‘We komen er soms nog wel. De eigenaren zeggen: dit schip verkopen we nooit.’

DE GEMEENTE LEEUWARDEN KOMT NIET TOT BELEID

‘De gemeente Leeuwarden komt niet tot beleid. Men ziet de waarde van de Stichting Praamvaren Leeuwarden nog altijd niet in. Andere steden zeggen tegen ons: jullie hebben met het praamvaren goud in handen. Het is een zelfstandige stichting die zonder subsidie functioneert. Er zijn tachtig vrijwilligers in touw en nog steeds moet je aan sommige ambtenaren uitleggen dat we elektrisch varen. Wij beschouwen ons als ambassadeurs van Leeuwarden. We worden overladen met complimenten dat we onze zaakjes zo goed voor elkaar hebben. Maar de gemeente Leeuwarden ziet het niet.’

Kijk en luister naar 25 jaar
Stadsblad Liwwadders in Noarderwyn van
Willem de Vries via Omrop Fryslân
en YouTube

KOKEN MET KLAAS:
IEDERE DAG OP WWW.LIWWADDERS.NL

KOKEN MET KLAAS

(KLAASKASMA@LIVE.NL)

ROMANTISCHE ROERBAK ENTRECOTE MET ANANAS

Mijn Amerikaanse vriendin wees me op een site waarop ik eens moest kijken. Deze site staat vol heerlijke recepten voor twee personen, schreef ze. En ze zijn eigenlijk bedoeld voor romantische etentjes. Net wat voor jou.

Godsamme Marthe, heb ik haar terug gemaild. Al mijn verhoudingen zijn begonnen met een diner voor twee, door mij gekookt. En weet je, op een gegeven moment kwam ik erachter dat degenen die een poosje bleven, dat niet voor mij als man deden, maar voor mij als kok. Daarna ben ik gestopt met de romantische etentjes.

Arme stakker, schreef ze een dag later. Waarom kom je niet naar mij in Florida? Ik zou het wel willen, maar zo’n reisje stuit op praktische bezwaren.

INGREDIËNTEN VOOR 2 PERSONEN:

- 1 deciliter ananassap
- 2 eetlepels witte wijnazijn
- 1 eetlepel bruine suiker
- 1 eetlepel sojasaus
- 1 mespuntje cayennepeper
- 200 gram entrecote, zonder vetrand, in reepjes gesneden
- 1 eetlepel maïzena
- 1 eetlepel zonnebloemolie
- 1 wortel, in dunne plakjes
- 1 kleine ui, in halve ringen gesneden
- 1 groene paprika, in dunne reepjes gesneden
- 100 gram ananasblokjes
- gekookte rijst

BEREIDING:

Roer de eerste vijf ingrediënten in een kom door elkaar. Doe de reepjes vlees in een andere kom en giet een derde deel van deze marinade erover. Roer de marinade en het vlees even goed door elkaar. Laat het een half uur in de koelkast marineren. Vermeng de rest van de marinade met de maïzena. Haal het vlees uit de marinade en dep het droog. Verhit een wok op hoog vuur. Giet er een klein beetje van de zonnebloemolie in en roerbak het vlees 2 minuten. Schep het uit de wok. Giet de rest van de zonnebloemolie in de wok en roerbak de wortelplakjes en de uienringen een paar minuten. Voeg de paprikareepjes toe en bak deze een paar minuten mee. Giet het maïzenamengsel erbij en wacht tot het dik wordt. Voeg nu de reepjes vlees en de stukjes ananas toe. Laat alles even doorwarmen en serveer er de rijst bij.

EXCLUSIEF
voor abonnees van het
Stadsblad Liwwadders

liwwadders

LEONIDAS
LEEUWARDEN

MILANO
MENSWEAR

RESTAURANT
EFEZE

PRALINES EN
LEKKERNIEN

AANSCHAF VAN
KLEDING
(o.a. kostuums, polo's, petten,
stropdassen, manchetknopen)
+ GRATIS een paar kwaliteits-
sakken t.w.v. 9,95 euro

DINEREN BIJ
TURKS RESTAURANT
EFEZE

KLEINE KERKSTRAAT 2
LEEUWARDEN

OVER DE KELDERS 20
LEEUWARDEN

NIEUWESTAD 77
LEEUWARDEN

KORTING VOOR ABONNEES
20 PROCENT (OP VERTOON VAN DEZE BON)

Bedankt voor dit goede artikel. Graag lees ik meer van dergelijke stukken en daarom scan ik de QR-code en maak direct 1,50 over op de rekening van Liwwadders

Tekst André Keikes • Foto: André Keikes

DING DONG, JUFFROUW TOESTEL ZEUVEN

Aan rumoer en lawaai natuurlijk geen gebrek vandaag de dag, maar er wordt wel veel minder omgeroepen dan vroeger. Liep je een jaar of wat geleden door V&D, postkantoor of een ander groot gebouw, dan was er altijd wel een onzichtbare dame, (zelden een heer), die iets helder gearticuleerd, maar toch vaak onverstaanbaar omriep. Dingen als: 'Brikke-standónie verkaastemaal'. Twee keer achter elkaar, voor de duidelijkheid natuurlijk. Niet alle stemmen in de vrije Leeuwarder lucht zijn echter verdwenen. Denk hierbij aan Karin en Rein.

Omroepen, alleen dat woord al. Iedereen denkt tegenwoordig meteen aan de tv, waar de NPO, dus de Nederlandse Publieke Omroep elke dag zo'n beetje hetzelfde uitzendt. Vroeger zelfs met heuse menselijke 'omroepsters'. Maar dat is wat anders dan wanneer je stemmen hoort. Niet zoals mensen die wat in de war zijn, al heb je die ook genoeg in onze stad, maar zoals destijds bijvoorbeeld bij V&D. Griezellig keurige stemmen met niet zelden onbegrijpelijke boodschappen.

Bij de Hema doen ze er nog wel aan. Gewoon tussen de reclames voor de weekaanbieding van zes roomsoesjes voor de prijs van vier door, afgesloten met 'Echt Hema'. Destijds ging het, voorafgegaan door een dingeltje, bijvoorbeeld over juffrouw Janny en toestel zeuven (voor de jonge luisteraartjes: vroeger zeiden sommige mensen zeuven

Op kantoren valt nu iedereen te traceren tot in de bezemkast toe

om 'zeven' niet te verwarren met 'negen', al zeiden de altijd grappige ooms in de familie dan weer neugen, om de verwarring compleet te maken).

Wat had juffrouw Janny met toestel zeuven? Was het een geheime boodschap, bijvoorbeeld dat ze toestemming kreeg voor een plaspaauze, wat je natuurlijk

moeilijk kon omroepen: Juffrouw Janny mag gaan plassen. Of moest ze bij de boze baas komen omdat er vieze vlekjes op haar slecht ademende nylon warenhuisschort waren geconstateerd?

Of belde misschien haar brutale nozemvriend Billy op onder een snaakse schuilnaam, terwijl hij dondersgoed wist dat dat tijdens

winkeluren absoluut niet mocht. Maar ja, ruige jongen wel, dus die trok zich nergens wat van aan. En Janny maar blozen tegenover de andere Leeuwarder juffrouwen in hun al even slecht ademende warenhuisschorten. Met de komst van steeds 'slimmere' apparaten werd de omroepster een beetje in het nauw gedreven. Ouders die kleine

Sjouke of Sjoukje kwijt zijn, hoeven niet meer naar de klantenafdeling, waar de welopgevoede en o zo netjes articulerende omroepster zat, maar bellen de verloren kids gewoon op hun eigen smartfoontje.

Op kantoren valt nu iedereen te traceren tot in de bezemkast toe, maar vroeger niet. Dan belde je

Hotel-Eetcafé
Duhoux *sinds 1916*

• ETEN • DRINKEN •
• SLAPEN • GENIETEN •

GREATE BUORREN 4-8 • 9088 AE WIRDUM (FRIESLAND)
TEL: +31 (0)58 255 15 13 • EMAIL: INFO@HOTEL-DUHOX.NL

JANNY

Bij een opmerking of klacht verdwijn je rustig een half uur in de telefonische wachtstand

de receptioniste en vroeg haar om te roepen dat de onvindbare collega naar zijn afdeling moest gaan. Het was ook een probaat middel om van een nooit vertrekkende kletscollega af te komen. Je belde gewoon de receptie om hem weg te krijgen. Hij moest naar zijn afdeling gaan, hoorde iedereen. En daar ging hij. Probleem opgelost. Hoe doen door collega's sufgekleetste werknemers dat nu?

In sportomgevingen wordt tot de dag van vandaag omgeroepen. Je ziet de bal in het net verdwijnen: Olé olé 1-0 en dan zegt Rein de Vries, de everlasting stadionspeaker van Cambuur, al binnen de vijf seconden dat het 1-0 is. Heel nuttig dus en ook vertrouwd. Pas dan geloof je dat het echt 1-0 is. Het is natuurlijk iets compleet anders dan het elektronisch versterkt gebrul, zoals je dat hoort bij LoopLeeuwarden of de roeiwedstrijden op het Nieuwe Kanaal, evenementen die zonder dit tumult kennelijk niet feestelijk genoeg zijn.

Karin is de naam van de mevrouw, zeg maar dame, die omroept op de treinstations in heel ons land. Ze kwam eind 2021 als stationsstemsysteem ter wereld na een uitgebreide oriëntatie onder stemacteurs en -actrices. Haar überbeschaafde articulatie en inschikkelijke toon doen denken aan de jeugdijaren van onze ouders en grootouders, laten we zeggen de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw, toen de klant nog koning was.

Dat is natuurlijk al lang niet meer zo, je moet vandaag de dag al blij zijn als je de gunst wordt geboden iets te mogen kopen of gebruiken. Bij een opmerking of klacht verdwijn je rustig een half uur in de telefonische wachtstand van de zich nog steeds graag serviceafdeling noemende club onverschilligen met een spraakgebrek. Op eigen kosten uiteraard.

Maar goed, Karin dus, die begrijpt het nog wel. Zij roept lekker de hele dag om, gemixt met wat technische grapjes, en

dat door het hele land, dus ook in Leeuwarden. Daardoor kun je tijdens het wachten ook op ons klein stationnetje, 's morgens in de vroege uren horen dat er een koe op de rails staat in West-Brabant en dat er daarom bussen rijden of dat er tijdens het weekend getimmerd wordt aan het spoor op station Tiel Passewaaij. Let wel: dan sta je dus gewoon op de boemel naar Stavoren te wachten. Karin opent je een wereld.

Dat een museum spoedig gaat sluiten en dat dat ook wordt omgeroepen, heeft te maken met de blinde fanatici onder de bezoekers. Die gaan namelijk zo totaal op in feeëriek verlicht zilverwerk, antieke bustes of, in het geval van het Fries Museum, onheuglijk oude voorwerpen van Fryske komaf, dat ze helemaal vergeten dat de supposities ook wel eens een keertje naar huis willen. Dit volk in om het even welk museum begint immers al op het onchristelijk matinee uur van 11 uur in de ochtend en op het moment van omroepen is het bijna 17 uur. Ja, een bijkans onafzienbare werkdag mag ook wel eens een keertje eindigen, hoor.

Het is waarschijnlijk hetzelfde slag mensen dat vroeger niets merkte van de zogeheten geluidswagens, die door de Leeuwarder straten reden met reclameboodschappen. Bijvoorbeeld in verkiezingstijd, als ze op- en omriepen vooral CPN of ARP te gaan stemmen, met een fijne yell er achteraan.

De geluidsmannen reden ook wel eens rond bij een zogeheten calamiteit, bijvoorbeeld een gaslek. Men stemde nog niet af op de calamiteitenzender, want die bestond nog niet, maar luisterde naar de tot kalmte manende stem die door de straten reed met de boodschap alert te zijn. Verder werd er vroeger niet veel gewaarschuwd, want mensen konden nog zelf nadenken. Dat gedoe met kleuren en stormen die Raquel of Xiano heten, kwam pas later, toen we voor vrijwel alles gewaarschuwd gingen worden. Toch zijn we er allemaal nog.

Eens een Leeuwarder...

Tekst en tekening: André Keikes

Wat is nou precies een bekende Leeuwarder? Sterker: wat is een Leeuwarder? Er zijn zo veel varianten. Je hebt fulltime-Leeuwarders, deeltijders, freelancers, neo-Leeuwarders, post-Leeuwarders, interim-Leeuwarders en ook would-be-Leeuwarders. Ik ken zelfs een Leeuwarder te Lelystad, die consequent Liwwadders praat met zijn (niet in Leeuwarden geboren) papegaai.

Ik teken ze in ons aller biotoop: de straten en stegen, kades, pleinen, huizen en gebouwen van deze stad. Ook stadgenoten die ons ontvallen zijn, maar door gerichte gebruikmaking van ons geestesoog blijven voortleven in de wereld van nu. Een Leeuwarder is, laten we het daarop houden, iedereen die 'wat heeft' met Leeuwarden. En verder geen gemopper, geklaag of kritiek op mijn keuze, die is wat-ie is, al had het natuurlijk ook een totaal andere selectie kunnen zijn.

DEEL 28 Saco Velt

Er werd en wordt veel gedanst in Leeuwarden. Denk aan de dansscholen van Omar Smids en Adema. Wij hebben het hier over die van Saco Velt, gevestigd op die magische plek van de voormalige Joodse Synagoge aan de Sacramentsstraat. De grote zaal is rigoureus gemoderniseerd, onder meer met een reuzenkroonluchter die ontworpen werd door de bekende architect Abe Bonnema, maar er zijn toch nog een paar authentieke elementen bewaard gebleven. Saco Velt, voortgekomen uit de bekende dansschool van Hub Adema, trok er in de jaren tachtig van de vorige eeuw in. Nu dansen er jaarlijks talloze Leeuwarders en mensen uit de omgeving. Twee jaar geleden nam Niels Huizinga de dansschool over, dus Leeuwarden blijft dansen.

Sacramentsstraat

KIJK NAAR POLITIEK CAFÉ
LIWWADDERS EN 058 ONLINE
VIA YOUTUBE MET SIETSKE INBERG
EN ANKY KEIZER

MENSEN DENKEN WEL EENS DAT DIT EEN VAKANTIEPARK IS

'Friens is een hartstikke mooi dorp'. Aan het woord is Herman ten Kleij, afkomstig uit Enschede. De liefde bracht hem naar Friesland, eerst naar Dokkum, toen Akkrum en nu al heel wat jaartjes in Friens. 'Friens is een hechte gemeenschap. Men laat elkaar vrij. Maar met feesten, zoals een bruiloft, worden alle Frienzers uitgenodigd.' En het blijkt keer op keer dat als er een feest in de buurt is, bijvoorbeeld in naburig dorp Reduzum, dan zijn de Frienzers de laatsten die vertrekken. 'Het is een tolerant dorp', voegt Janny Sjonger-Eitens eraan toe. Zij komt oorspronkelijk uit Roden, maar door haar huwelijk met de Frienzer Piet Sjonger is zij helemaal op-en-top Frienzer geworden. Er wonen 85 mensen in Friens. Dus ze kennen elkaar allemaal wel. Je kunt er maar op één manier komen, over het smalle betonweggetje, de Beslingawei naar het 'centrum', de Van Sytzamawei. Meer straten zijn er niet. Als er een tegenligger komt, moet je ver van tevoren inschatten hoe je moet uitwijken om elkaar te kunnen passeren.

Door Bearn Bilker
Beeld: Anton Feddema

Op de eerste herfstachtige dag van september rijd ik naar Friens, over dat smalle betonweggetje. Er is een ruime parkeerplaats niet ver van het kerkje en ik loop eerst tegen de strakke wind in naar kerk en kerkhof. Ik heb me van tevoren in de historie verdiept: Friens is van oorsprong een terpdorp aan de Middellzee. De terp is al lang afgegraven. Het dorpje ligt tussen de waterlopen Zwin en Moezel. Door Friens loopt het oostelijk deel van het Jabikspaad. Er zijn 39 adressen waarvan 20 % buiten de bebouwde kom ligt, waaronder vier boerderijen.

Ik wil een rondje om de kerk lopen, die is wel dicht maar ik weet dat het een grote schat aan kunstwerken bezit. De werkelijk schitterende rouwborden zijn van de adellijke familie Van Sytzama. Ze zijn, vind ik, mooier dan die in Hegebeintum. Het zijn ware kunstwerken, rijk gekleurd en geïllustreerd houtsnijwerk. Het is de enige kerk waar nog tot ver na de Franse Revolutie rouwborden werden opgehangen. En dat is uniek. Wat jammer dat dit niet méér bekend is. De familie Van Sytzama heeft nog altijd hun graven in Friens. Het kerkhof getuigt daarvan. De Sytzama's wonen sinds 1848 al niet meer in Friens, maar de band met het dorp blijft en ze worden er nog altijd begraven.

Leden van de familie komen af en toe naar het dorp. Eens stond daar hun machtige kasteel, Beslingastate. Daar woonden sinds de 16e eeuw de Sytzama's, totdat in 1848 de economische crisis hard toesloeg en de Sytzama's, die op te grote voet hadden geleefd, in één keer alles kwijt raakten. In 1841, toen Maurits Pico Diederik Baron van Sytzama nog commissaris van de koning was, had hij koning Willem II en diens vrouw Anna Pavlovna Grootvorstin van Rusland mogen verwelkomen in Friens. De koning wilde Sytzama's schilderijcollectie wel eens zien. Maar daarna ging het bergafwaarts met M.P.D. (zoals hij wel genoemd werd) en toen hij, door verdriet overmand vanwege het onverwachts overlijden van zijn zoon, in 1848 stierf, zagen de andere kinderen zich genoodzaakt Beslingastate af te breken en de stenen te verkopen.

Het dorp werd verweesd achtergelaten want alles in Friens had in het teken gestaan van de state en de Sytzama's. Van de state is niets, maar dan ook niets meer terug te vinden. De rouwborden en de graven zijn de enige getuigen van het rijke verleden. De rouwborden zijn net gerestaureerd en zijn nu in perfecte staat.

Zou het niet mooi zijn, zo vroeg ik mijn gesprekspartners, als de rouwborden veel bekender

Meer bezoekers zijn altijd welkom, maar bussen vol? Liever niet

zouden worden en dat er een behoorlijk toeristische stroom op gang kwam om Friens te bezoeken? Het mag wel bekend worden, aldus Herman ten Kleij, er is best wel aanloop en

wat meer bezoekers zijn altijd welkom, maar bussen vol? Liever niet. Dat kan het dorp niet aan; ze kunnen hier niet eens komen. Dan zou op zijn minst die ene scherpe bocht moeten worden aangepast.

Piet Sjonger en zijn vrouw Janny zijn 55 jaar koster geweest van de kerk en ze hebben daar veel bezoekers begroet. Ook beheerden ze 16 jaar lang het dorps huis It Lokaeltsje. Piet is de oudste mannelijke geboren en getogen Frienzer en hun dochter Coba, die een paar huizen verder woont, is de oudste in Friens geboren Frienster. Er worden geen kerkdiensten meer gehouden, die waren er tot voor kort nog wel. In het dorp wonen katholieken en protestanten. Nu is er wel een koor dat hier elke dinsdag oefent, Viva la Vox. De koorleden komen overal vandaan, behalve uit Friens! 'Ja, we hebben hier alles: kaartclub, jeugdclub, Vrouwenpret (eerstijds de Vrouwenvereniging) en natuurlijk de actieve toneelclub,

die de toepasselijke naam draagt Toneelclub Tusken Swin en Moezel. Ze repeteren maandagsavond in It Lokaeltsje en geven drie uitvoeringen in januari. De bewoners die hier in Friens zijn komen wonen, de import dus, doen van harte mee. Nieuwe mensen brengen nieuwe ideeën en dat is maar goed ook. Er is een schoolbusje dat de kinderen naar Reduzum brengt. 'Dat was in mijn jeugd ook al zo,' aldus Piet Sjonger.

Hoe is het om nu in de gemeente Leeuwarden te wonen, zo vroeg ik hen. Daar zijn ze allemaal opmerkelijk positief over. Sjonger werkte destijds in de buitendienst van eerst de gemeente Idaarderadeel en na de herindeling van 1984 bij gemeente Boarnsterhim. Sinds 2014 zijn ze gemeente Leeuwarden. Nee, Boarnsterhim was niet zo'n geweldige gemeente, zo klinkt het eensluidend. Daar ging veel mis. Herman: 'Dat we gemeente Leeuwarden zijn geworden bevalt heel goed. Keurig asfalt aange-

BEKIJK OOK DE REPORTAGE VAN 058 ONLINE VIA YOUTUBE

!!JA, IK WIL!!

EEN ABONNEMENT OP HET STADSBLAD LIWWADDERS
EN ONTVANG DE KRANT IN DE BUS + KORTINGSBONNEN

MET EEN ABONNEMENT ONDERSTEUN IK DE REDACTIE, DIE TIEN KEER PER JAAR EEN
INTERESSANTE KRANT MAAKT EN BOVENDIEN EEN DAGELIJKSE NIEUWSWEBSITE VERZORGT.

IK MAAK 40 EURO (INCLUSIEF VERZENDINGSKOSTEN) OVER OP REKENINGNUMMER
NL 88 RABO 0355 1954 96 T.N.V. STICHTING LOODS 50 VOOR ONDERZOEKSJOURNALISTIEK.

KRANT AAN HUIS • EXTRA SERVICE • VERGEET UW ADRES NIET TE VERMELDEN
MAIL UW ADRES NAAR DON.LIWWADDERS@GMAIL.COM

STADSBLAD LIWWADDERS: AL 25 JAAR EEN PODIUM VOOR ONDERZOEK, HISTORIE,
HUMAN INTEREST, COLUMNS EN SPRAAKMAKENDE ACTIVITEITEN.

ONZE SERIE OVER LEEUWARDER DORPEN: FRIENS

Ondanks dat het vreselijk waaide en slagregens mij te pakken kregen, kreeg ik in korte tijd een wel heel positief beeld van Friens.

Gemeente Leeuwarden: koester dit dorpje en vooral deze mienskip. Inderdaad, het lijkt wel een paradijsje daar in Friens

legd, een mooie parkeerplaats en alles wordt goed onderhouden. We hadden destijds wel wensen over een kinderspeelplaats. Dat verliep allemaal heel moeilijk bij Boarnsterhim, maar nu ligt er een keurig veldje met speeltoestellen.' En Piet zegt het met een mooi Fries understatement: 'We zijn er niet op achteruitgegaan. Het riool is kortgeleden mooi schoongemaakt en het groen wordt keurig onderhouden.'

De laatste zaterdag in juni is er altijd feest in het dorp: Frienzer merke. Niet meer op zondag zoals vroeger, maar nu op zaterdag. Vroeger eindigde dat met soep en broodjes, maar dat is niet meer van deze tijd. De jeugd vroeg naar een barbecue, dus eindigt het nu met een heuse bbq. Er wordt dan geëatst. Er staat een grote tent en er is een springkussen. Iedereen doet mee en aan alle huizen hangen de vlaggen. Dat geldt ook bij trouwerijen van een inwoner en bij andere mooie momenten. Er is ook een Frienzer app, zodat alle bewoners weten wat er speelt. Bij geboortes en trouwerijen wordt geld ingezameld. Er gaat een lijst langs de deuren voor een vast bedrag, dan krijgt het bruidspaar of de jonge ouders een cadeau van alle Frienzers. Er worden dan ook twee grote vlaggen aan het begin van het dorp uitgehangen, dat is traditie. Dat geldt ook voor huwelijksjubilea. Op de app valt dan te lezen wat het bruidspaar ervoor gekocht heeft.

Dan drukt Janny mij nog de Aldjerskrante 2023 in de handen: 'Wel meenemen, hoor!'

Daarin staan allerlei nieuwtjes van zowat alle bewoners uit het afgelopen jaar. Dat wordt vervolgens huis aan huis bezorgd. De lezer die niet bekend is in Friens, zal zo nu en dan zijn wenkbrauwen fronsen, maar de goede verstaander heeft maar een half oor nodig, als je al die nieuwtjes leest: 'Wist je dat... Dorien moaie omtoffeinen rinnen hat en dat dêr ien fan útnaaid is.' En 'Herman mei in geblessearde heup werom kaam fan skifakânsje?'

We lezen dat Coba haar 60e verjaardag in het buitenland vierde en dat Tryntsje en Sietske bijna drie weken op vakantie waren in Costa Rica. Jos is met de elektrische fiets over de kop geslagen en zag er daarna niet uit. Of iedereen het wel zo leuk vindt om met deze privé zaken in de Aldjerskrante te staan, is nog maar de vraag.

De bevolkingssamenstelling van Friens is opmerkelijk: er wonen 25 jongeren van 0 tot 15 jaar. Er wonen 10 tussen de 15 en 25 jaar en dan is de andere grote groep die van 25 tot 45, daar zijn er 20 van en de groep van 25 tot 65 zijn ook weer 25 inwoners en boven de 65 zijn het er 15. Dus Friens beschikt over een relatief grote jonge bevolking. Daarvan zijn er 50 van het mannelijk geslacht en 35 van het vrouwelijke. En ze bezitten alle 85 de Nederlandse nationaliteit.

Er zijn officieel in Friens en directe omgeving 15 bedrijven geregistreerd, waaronder de boerderijen. ATW Friens is specialist in het leveren en monteren van stalinrichting en

melktechniek. Zij kunnen bij bouw of verbouw van agrarische bedrijven een compleet pakket stalinrichting leveren. ATW Friens speelt continu in op de nieuwste ontwikkelingen in de markt als het gaat om koe-comfort en melkwinning. Het is een mooi bedrijf daar, meteen aan het begin van Friens. Daartegenover ligt het Kraan- en Grondverzetbedrijf van D.A. Visser. Wel opmerkelijk dat ze alle twee aan het smalle betonweggetje de Beslingawei gevestigd zijn.

We kijken nog even bij het mooie dorps huis It Lokaeltsje. Vroeger werd het nog bewoond, nu allang niet meer. Dus we komen voor gesloten deuren. Maar 's avonds is er vaak wat te beleven. Er zijn ook geregeld gezellige avonden voor bewoners.

Vroeger was er wel meer te doen, zegt Piet Sjonger, overal zakt het verenigingsleven in, ook wel in Friens: 'Mar it befalt hjir bêst!'

Herman ten Kleij is ook dik tevreden. Hij is gehecht aan zijn huis. Dat was eens een school, daarna in 1906 omgebouwd tot bakkerij. Kijk, het winkelgedeelte is nog te zien. Hij heeft er een mooie woning van gemaakt met een aantrekkelijk terras aan de achterkant, waar men ver over de weilanden kan kijken. 'Laatst was hier iemand uit Holland op bezoek die de hele tijd met de verrekijker alles aftuurde. Hij was sprakeloos, dat dit ook Nederland is. 'Moet je eens kijken' riep hij steeds. Mensen denken wel eens dat dit een vakantiepark is, ze kijken hun ogen uit'.

ETHIOPISCH

RESTAURANT GOJO

We zijn hier spontaan binnengelopen en werden heel hartelijk ontvangen. Wat een ontzettend gezellig ingericht restaurant. Supervriendelijke bediening en echt fantastisch lekker eten. Wij komen hier zeker nog weer een keer terug.

Wij hebben hier niet gegeten omdat ze dicht waren, wel werden we uitgenodigd om een taartje te eten en wat te drinken (dochter was jarig). Wat een superaardige mensen zijn dit. Daarnaast is het erg sfeervol. Volgende keer als we weer in Leeuwarden zijn, gaan we er zeker eten. Toppunt van gastvrijheid.

Echt lekker hier gegeten! Ook heerlijke, natuurlijke koffie gehad. Vrouw gaat speciaal koffiebonen eerst bakken, daarna malen en pas daarna wordt de koffie gemaakt op naturelle vuur.

Heel lekker eten, hele goede snelle en lieve bediening. De sfeer en aankleding zijn ook erg leuk. Ga hier zeker eten!! Niet duur en superlekker eten dat heel mooi wordt opgediend!

Das zijn enkele opmerkingen die gasten van het nieuwe Ethiopische restaurant Gojo in de Weerd achterlieten op de recensiesite van het restaurant op Google. 'Daar ben ik erg blij mee', vertelt Tersit Bogale, de eigenaresse van het kleine restaurant.

Vorig jaar begon ze met de voorbereidingen voor haar restaurant. 'Dat betekent opknappen van het pand, bepaalde zaken herstellen en inrichten. Het meeste heb ik zelf gedaan, gewoon door de handen uit de mouwen te steken. Ja, ook de toiletten heb ik zelf verbeterd en gerestaureerd. Als je wilt, dan kun je veel.'

Het duurde even, maar nu heeft Gojo ook alle vergunningen en dat betekent dat het een volwaardig restaurant is. 'Naast het opknappen van het pand, waarbij ik gelukkig hulp heb gehad, concentreer ik me natuurlijk op de keuken en speciaal op het zetten van heerlijke koffie.' Dat koffiezetten is bij Gojo een ware culturele happening. In het restaurant, waar heerlijke geuren hangen, is een speciale koffiehoeke gemaakt waar de koffiedrinker deelgenoot wordt gemaakt van het bijzondere koffiezetproces. Een besliste aanrader.

Ook de menukaart is bijzonder. In de Ethiopische keuken wordt vooral gebruik gemaakt van de pannenkoek als eetgerei. Al mag het ook met mes en vork. Tersit vertelt graag over de gerechten en ingrediënten die op haar menukaart prijken. Ook de vegetarische kaart is zeer uitgebreid en divers. Je wordt er als een vorst bediend.

'Het wordt steeds drukker in Gojo. Daar ben ik heel erg blij mee. Ik zie ook steeds nieuwe mensen die mijn restaurant ontdekken.' Gojo in de Weerd 22 is geopend van woensdag tot en met zaterdag.

DONATEURS

ZIJN BROODNODIG VOOR
GOEDE JOURNALISTIEK

• DOE MEE, DONEER!

KIJK OP WWW.LIWWADDERS.NL

Noord Nederlandse Bestrijdingsdienst
Miedwei 4
9081 AJ Lekkum
Telefoon: (06) 5354 3006

Dit artikel kwam mede tot stand met een bijdrage van de Stichting Hoekstra Viersen Steenendam

DE RODE LOPER boekenpassage Schaken

SCHAAKLESSEN

WE STARTEN OP 16 OKTOBER

- ♦ Tijd: 19.30 t/m 21.00 uur
- ♦ Eerste les op 16 oktober is gratis
- ♦ De volgende 10 lessen zijn samen €25,-
- ♦ We gebruiken de Stappen Methode
- ♦ Eventuele extra lessen zijn €2,50/les
- ♦ Tussentijds aanmelden is mogelijk

CONTACTGEGEVENS

secretaris@philidor1847.nl
jeugdleider@philidor1847.nl
of bij Beheerder van De Rode Loper;
Jan Hibma tel. 06-20497271

ArtFair

DE HERFSTEDITIE VAN DE RODE LOPER ARTFAIR
VRIJDAG 8, ZATERDAG 9 EN ZONDAG 10 NOVEMBER

DEELNEMENDE KUNSTENAARS Wilco van Dijk, Anton Feddema, Ryszard Bolechowski, Oscar B'art Jansen, Pytsje Cuperus, Harm Langenberg, Roelof van der Schaaf, Mark Nederhoed, Gert-Jan de Ruiter, Keith Brighthouse, Hilda van der Veen

derode + looper

SINT JACOBSSTRAAT 32
LEEUWARDEN
TUSSEN TREINENPASSAGE
EN FIETSENSTALLING
GEOPEND IEDERE DAG
BEHALVE MAANDAG
VAN 11 -17 U
'S ZONDAGS VANAF 13 UUR

De Rode Loper kunstenaarsgroep haalt alles uit de kast en van de bovenste plank voor de RODE LOPER-ARTFAIR. Interessant, opbeurend, inspirerend, wederkerig, complementair en immer kleurrijk. Kunstenaars zijn regelmatig zelf aanwezig. Veel winkeliers in de Sint Jacobsstraat stellen hun etalage weer beschikbaar voor een raamexpositie.

Welkom!

* BEZOEK DAGELIJKS ONZE WEBSITE **LIWWADDERS.NL** VOOR HET FIJNE LIWWADDER NIEUWS

Al 26 jaar iedere dag verse berichten

* Een senior, zaterdagmorgen acht uur bij de Poiesz aan de Oostersingel: 'Weer geen krant. Als ik de krant niet in de bus krijg, bel ik en dan trekken ze een dag van mijn kwartaalabonnement af. Daar koop ik niks voor. Ik wil die krant, geen dagkorting.' Even later arriveren de kranten bij de Poiesz en blijkt de Leeuwarder Courant 10 procent duurder dan een week geleden: 5.50 euro.

* **ANK PLUIMGRAAFF** stopt na zestien jaar met haar winkel in de Nieuwe Oosterstraat. Tot eind november is de winkel nog geopend. Wat Ank hierna gaat doen, weet ze nog niet.

* De stoom kwam uit zijn oren. Door wie en waarom? In de Kleine Kerkstraat vertelde architect **JOHAN SIJTSMA** (64 en geen personeel meer; foto hieronder)

dat hij net een berichtje naar oud-directeur **BERT LOOPER** van Tresoar had gestuurd. Dat ging over het gebouw Obe,

het overbodige cultuurpaleis op het Oldehoofsterkerkhof, waar hij net langs was gelopen, en met name over hoe de boel er nu bij staat. Wat Sijtsma was overkomen in verband met Obe valt met geen pen te beschrijven, vertelde hij. Zijn ontwerp voor een nieuw gebouw op deze plek was bruut terzijde geschoven door het illustre trio: wethouder **HENK DEINUM**, stedenbouwkundige **NIEK VERDONK** en opperamntenaar **HARMEN DE HAAS**. Dit trio zette Sijtsma de voet dwars en koos voor een gemakzuchtig ontwerp waar gebruiker Tresoar enige tijd geleden over opmerkte: het is een bongel an 'e poat. Pijn in de buik kreeg Tresoar van Obe. Na Zalen Schaaf en de Westerkerk zit de gemeente weer met een pijn-in-de-buik-gebouw. Voor Obe staan al enige tijd bouwhekken om te voorkomen dat iemand de trappen zal beklimmen (wat ooit juist de bedoeling was). Volgens Sijtsma is het verval van het houten bouwwerk al ingezet. Overbuurman de gemeente Leeuwarden staat, net als bij de Blokhuispoort (waar ook de bouwhekken al jaren voor de deur staan), weer met de rug naar de ontwikkelingen. Als schrale troost ontving Sijtsma destijds excuses van Bert Looper en een bos bloemen van de Afûk. Verdonk stuurde hij nog een brief. Nooit een reactie op gehad. Bandieten zijn het, aldus Sijtsma, die de revers van uw verslaggever beetpakte ter benadrukking van het grote onrecht.

* Ze liegen dat het gedrukt staat. Wie en wat? We gaan het nog meemaken dat Mediahuis (Leeuwarder Courant, Dagblad van het Noorden en Friesch Dagblad) stopt met het maken van kranten. En ze liegen dat het gedrukt staat als ze zeggen dat ze daar ze niet over nadenken, zoals Mediahuis suggereerde na het bericht dat het Duitse toonaangevende dagblad TAZ binnenkort stopt met de doorweekse krant. De plannen liggen geknipt en genaaid klaar. Niemand minder dan **RIMMER MULDER**, oud-hoofdredacteur van de Leeuwarder Courant, liet dit vanmiddag weten bij slager **JOHANNES HOEKSTRA** op de Schrans (hij ging met een fijne runderrookworst naar huis). Ook het opheffen van Mediahuis Noord belooft weinig goeds, aldus Mulder. Om te laten zien dat men oog had voor de regionale journalistiek werd Mediahuis Noord in Leeuwarden opgericht met in het bestuur twee noordelijke commissarissen. Dat gaat nu op in het grotere geheel.

* Binnenstadsmanagement Leeuwarden zoekt een nieuwe binnenstadsmanager, zo staat op LinkedIn. **HAYO GALEMA**, de huidige manager, stopt in mei volgend jaar. Maar op het prachtige terrasje van snackbar de Noorderbrug aan Camstraburen vertelde Galema aan Liwwadders dat de zoektocht al een gelopen race is. Er zijn binnenskamers al kandidaten gepolst en daar zat al een prima kandidaat tussen,

aldus Galema. Dus solliciteren bij het uit witte middelbare mannen bestaande bestuur onder leiding van **KLAAS ZWART** is niet meer nodig. De nieuwe manager zal negen competenties in zich moeten herbergen. Wij missen de competenties: zorg voor een goede openbare ruimte, met andere woorden: zorg dat je product op orde is. Al bij het Leeuwarder hoofdstation (en even verderop in de Sophialaan) is het al een rommeltje, met verschillende soorten wegdek (Sophialaan) en hobbelige stoepen (Stationsweg). En dan staat de toerist nog maar aan het begin van zijn route. Een manager die dit ziet moet direct aan de bel trekken en de boel niet op zijn beloop laten. Andere tip: investeer eens actief in de vrijdagmarkt. Geef ruimte aan andere partijen op dit marktterrein zoals op de Stuttgarter Wochenmarkt, waar zelfs een begraafplaats laat zien wat er op hun vakgebied mogelijk is. Doe es gek. Nodig gemeentereniging, de bibliotheek, Harmonie, Fries Museum uit om op de markt te vertellen wat ze aan het doen zijn. Kost niks, een hoop lol. Gratis tip. Nodig ze uit, stop peper in hun kont, want zelf komen ze niet op het idee om hun publiek op te zoeken.

* Het DE-café vierde zaterdag het 13-jarig bestaan. Prijzen van veel producten gingen door de helft. DE stopt overigens met de eigen bezorging. Die wordt deels overgenomen door Thuisbezorgd.

KAFEE
IT WAPEN FAN FRYSLAN

*Speciaal bier-
& eetkafée*

**18 bieren van de tap en
meer dan 100 op fles!**

** Kleintje bierproeverij **

** Bierproeverijen **

** Bier & dining **

** Op verzoek ook op locatie **

Jurjen & Maaïke Boonstra
Rengersweg 51, 9062 EC Oentsjerk • (058) 256 17 47
info@kafee.nl • www.kafee.nl

OEFENRUIMTES
DE poppunker
LEEWARDEN

SINDS 1985 DE ENIGE ECHTE BUNKER

Openingstijden & Contact

Maandag T/M Vrijdag

Open Van:

13:00 T/M 17:00 UUR

19:00 T/M 23:00 UUR

Groeneweg 5

Leeuwarden

Tel: 058 2120200

Doad en ferderf

MEINDERT SCHROOR

Ut HCL (Historisch Centrum Leeuwarden) het met sien nijste eksposysy Misdad en straf un stokoud en toegelyk heel aktueel onderwerp bij ut end. De Leeuwarder Courant het al un foorproefke geven. Ut artikel wudde fergeseld fan un smakeleke foto met un trotse argeologe dy’t ferfaarlek met ut beulsswaard – ut lykt dat fan Grutte Pier wel – boven un doadskop met un geraamte fan un onthoofde man swaait. Dy stoffeleke resten wudden antroffen bij opgravingen in ut Droevendal. Dat het syn naam – inderdaad – fan ut kerkhof by de Galileeër kerk. Liwwadden is un nuvere stad, krekt seas Nederland un apart landsje is. Ik gaan der hyr nyt op in; te weinech rúmte hee, mar somtyds joeke my de hannen as ik wear de noadege onsin op dy ferrekte sosjal media foorbij kommen siën. Sosjal media binne wat dat angaat ut beste bewiis foor de teloargang fan oans onderwys seit dizze oud-HBS-er, mar deselfde klacht kan un techneut met ambachtsskoal of M(H)TS útere.

Mar goëd, un wat apatte stad, wat earst en fooral blykt út de menier waarop hyr met Godshúzen omgaan is. Daarfan telde Liwwadden inne 16e eeuw (dat is tussen 1500 en 1600) drie parochykerken en vier kloasterkapellen. De Galileeër Kerk anne Tweebaksmark was de foormalege kloasterkapel fan ut Fransiska-

ner kloaster Galilea – eileks Nieuw Galilea – dat in of kort na 1498 fan Ouwegeleien (dat dus pas na dy ferplaat-sing syn naam kregen hewwe mut) naar hyr ferplaatst wudde. Dy kerk was één fanne drie herformde kerken inne binnenstad en wudde brûkt tot 1940 toen de slopersham-mer derin ging. De in 1929 anne Bleeklaan opende kapel fanne NH Stadszending ‘Ons Huis’ wudde toen Galileeërkapel, dêr’t ik oait doopt bin! De andere twee waren de Westerkerk en de Groate Kerk, beide oek foormalege kloasterkerken. De ene fan de Grauwe Begijnen (oek al fan búten de stad naar binnen ferplaatst) en de Dominika-nen. Utselvede gold foor de Waalse Kerk, in wezen oek un herformde kerk fan fooral gefluchte Hugenoaten dy oait fanne Witte Nonnen weest het. De eigeleke parochiekerken út de middeleeuwen – seas de Sint Vitus van Oldehove, de Sint Marie (Oanse Lieve Vrouwe, ja dêr en nerges andes het de Vrouwepoart syn naam fan) fan Nije-hove en de Sint Catharinakerk fan Hoek – kregen, nadat de Spanjaarden en de Room-sen derút jaagd waren andere funksys: munisy-opslach, lazaret of klokkegieterij en úteindelek sloop. Un droevech lot om se te sêgen en eileks un wat samenraapt epos, krekt as dat fan dy 17, 7, 11 en nou 12 provinsys dy’t met elkaar Nederland forme (Ik gaan dit nyt allemaal útlêgen want dan gaan ik fer over myn taks).

Dat Droevendal is ‘n nochal somber straatsje, wat minder met syn morbide ferleden te maken het as met de hoge be-bouwing der omheen, dy’am-per sonlicht toelaat. Dat sit se. Nadat de Galileeërkirk afbroken was, folgte oek de bebouwing tussen de kerk en Droevendal. Dur kwam wat anders foor in ut plak; ut deur Piet de Vries ontwurpen gebouw fan ut tillefoandistrikt Liwwad-den. Un mastodont fergeleken met wat dur stond en toegelyk openingsakkoart fan de skaalfergroating in en om de bin-nenstad dy’t met de opening derfan op 17 april 1958 begon. Se’n tiental jaren later kwam er oek noch un straalsendertoren op. Nou levert ut gebouw as Vie Via hotel ‘een energiek alternatief voor de stan-daard hotelervaring en bewijs dat je niet hoeft in te leveren op levensstijl’. Ik wil mar sêge.

Bysondere stad, bysondere meensen, goëd en fout: Mata Hari, Alexander Cohen,

Kokadorus, Max Blokzijl, Henk Neuman dy’t overeges allemaal al doad binne. Philip Gerchen dy sich naderhand Gorcum noemde kwam nyt út Liwwadden mar út Neheim anne Ruhr. Dat leit se’n bitsje anne noardkant fan Sauerland. Hij wudde hier in Liwwadden skerpchter (beul) waarmet we teruch binne an ut begin van dit epistel. We skrieve 18 november 1665 (Ouwe Styl) as Philip (we kanne de naam

fanne beul nyt mar ik gaan derfan út dat hij ut was) oppe Groate Merk in Groanin-gen is, seseid útliend. Hij moest twee man-nen út de tyd helpe, foormannen fan ut gildeoproer dat in 1662 inne Martinistad plaatsfon. Herman Harckens en Gerard Udinck waren tot ferbanning feroardeeld en súden se oait ut lef hewwe teruch te kearen: de doadstraf. Wij hewwe onlangs de 350-jarege befrij-ding fan Noard-Nederland fanne biskop fan Münster in 1672-73 herdocht, alias Bommen Berend. In Groeningen wudt dat noch altyd op 28 augustus fierd. Minder bekend is dat de biskop in 1665 oek al es deur Oast- en Noard-Nederland raasd had. Lees myn Grensland Stellingwerf. Ut wrange is dat beide heren toen foor de invasieve biskop út naaiden en krek búten Stad snipt wudden. Nou was ut de beurt an Philip om names ut gesach justitie te fol-trekken an de beide pechfogels. Harkens, un jurist, was poer en moest fasthouden wudde. Udinck was gedweeër en toande berouw, mar krekt syn hoofd ging dur pas na meardere slagen af, un freselek lijdén. Ut publyk kon ut gegriem fanne Liwwad-der beul niet ansiën en wudde terecht koegels. Gerchen/Gorkum moest as de soademieter syn fege lyf rêde anders was hyself lyncht deur de opdringende massa. Hy fluchte ut Wynhús in – onderdeel fan ut Stadhús, toen Raad- en Wijnhuis – en de stad út. Ut lykt my dat de sekuere decolla-tio (onthoofding) fan de onfortúnleken út ut Droevendal grif nyt ut werk van dizze beul weest het.

Koninklijke Schaakclub
„Philidor 1847”
OPGERICHT 12 NOVEMBER 1847

Schaakclub Philidor organiseert samen met De Rode Loper
Schaaklessen voor volwassenen.

Vanaf 16 oktober worden er schaaklessen gegeven aan zowel
beginners als gevorderden.

1^e les op woensdag 16 oktober is gratis. Daarna 10 lessen voor €25,-
Op woensdag van 19.30 t/m 21.00

Lokatie: De Rode Loper
Sint Jacobstraat 32
9811HV Leeuwarden

Contact:
secretaris@philidor1847.nl
jeugdleider@philidor1847.nl

Beheerder van De Rode Loper:
Jan Hibma tel. 06-20497271

GOED NIEUWS IN DE HOUNSPOLDER!

IN DE HOUNSPOLDER DEDEN DE WEIDEVOGELS HET GOED DIT JAAR. ELDERS WAS DIT JAAR PROBLEMATISCH VOOR WEIDEVOGELS: WEINIG MUIZEN DOOR HET NATTE VOORJAAR, WAARDOOR DE KUIKENS DES TE INTERESSANTER WAREN VOOR KIEKENDIEVEN EN ANDERE ROOFDIEREN.

HIERBIJ DE AANTALLEN GENOTEERD DOOR DE VOGELWACHT LEEUWARDEN.

ZWART: KIEVIT - ROOD: GRUTTO - DONKERROZE: TURELUUR - GEEL: SCHOLEKSTER
GROEN: DIVERSE EENDENSOORTEN- LICHTROZE: MEERKOET

DIT IS EEN EXPERTQUOTE | AANLEIDING: GEEN VERVOLGOPLEI-
VIA ANP EXPERT SUPPORT | DING, WEL MIGRATIEACHTERGROND?
HANNEKE FELTEN | GROTERE KANS OP CELSTRAF

NOODZAAK GROEIT OM VOOROORDEN BINNEN RECHTSSYSTEEM AAN TE PAKKEN

Dat verdachten zonder vervolgopleiding en met een migratieachtergrond bijna drie keer zo vaak een celstraf krijgen als verdachten met een hbo- of wo-opleiding die geen migratieachtergrond hebben, is helaas geen verrassing. Vooroordelen en stereotypering vormen een groot maatschappelijk probleem.

ETNISCH PROFILEREN

Uit eerder onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam (Bezemer & Leerkes, 2021) blijkt bijvoorbeeld dat dat de verdenkingskans, dus de kans dat hetzelfde criminele gedrag leidt tot een verdachtenregistratie, twee tot drie keer zo groot is voor jongeren met een niet-Westerse herkomst dan voor andere jongeren. Dit verschil wordt niet veroorzaakt door een verschil in crimineel gedrag of door demografische en sociaaleconomische kenmerken. Dit verschil wordt (onder meer) verklaard door etnisch profileren vanuit de politie.

Verbind dit onderzoek met de nieuwste analyse van het CBS en je kunt dus zeggen dat je als persoon met een migratieachtergrond meer kans hebt om verdacht te worden van een misdrijf en vervolgens ook nog meer kans loopt om vervolgd te worden, om schuldig te worden gevonden en veroordeeld te worden tot een gevangenisstraf.

OORDELEN MET OBJECTIEVE CRITERIA

Bias (vooringenomenheid) speelt dus niet alleen bij de strafmaat, maar ook

in de aanloop daarnaartoe een grote rol. Dit maakt het voor het Nederlandse rechtssysteem des te urgenter om er alles aan te doen om dit aan te pakken. In het boek 'Ruis' van – onder andere – Nobelprijswinnaar Kahneman wordt uitgelegd hoe: minder ruimte voor rechters om af te gaan op hun persoonlijke gevoel en inschatting en meer oordelen op basis van objectieve criteria.

Zo voorkom je invloed van vooroordelen en van wat Kahneman 'ruis' noemt. Daarmee doelt hij op andere willekeurige factoren die van invloed kunnen zijn op een oordeel zoals het weer of winst van het Nederlands elftal de vorige avond.

OMGEVING

Ook lesgeven en intensief trainen om bias leren onder de duim te houden kan helpen. En een sterke sociale norm tegen discriminatie is eveneens belangrijk. Onderzoek laat zien dat de mate van bias die iemand heeft, afhangt van de omgeving. Het is aan het Nederlandse rechtssysteem om hier serieus mee aan de slag te gaan.

DE RODE LOPER

boekenpassage

ANSICHTKAARTEN - PLAATJESBOEKEN - CD'S - KUNST - SCHAKEN

BEWARJE MYN NAMME PITER TERPSTRA	IT GENOATSKIP LIEUWE PIETERSMA
IT LIET FAN DE IBIS KOOS TIEMERSMA	UNDER DE MINSKEN ALPITA DE JONG
DE READE BWARRE TRINUS RIEMERSMA	IT LYK WURDT OANTAAST TJITTE PIEBENGA

SINT JACOBSSTRAAT 32 • IEDERE DAG GEOPEND, BEHALVE
MAANDAG, VAN 11 TOT 17 UUR. 'S ZONDAGS VANAF 13 UUR

Ingezonden

Adviesraad Sociaal Domein dringt aan op verbetering armoedebeleid na kritisch Rekenkamerrapport

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) Leeuwarden roept de gemeente Leeuwarden op om het armoedebeleid snel te verbeteren. Dit naar aanleiding van een onderzoek van de Rekenkamer dat laat zien dat veel mensen met schulden in Leeuwarden onvoldoende worden geholpen. Het rapport wijst op belangrijke knelpunten zoals het gebrek aan overzicht in het beleid, onvoldoende ondersteuning bij het aanvragen van regelingen en een gebrek aan samenwerking tussen de gemeente en hulporganisaties.

De ASD geeft in haar reactie aan dat het College van B&W hen niet heeft geraadpleegd tijdens de evaluatie van het beleid, wat zij betreurt. Toch doet de raad concrete voorstellen om het beleid te verbeteren. Zo pleit de ASD ervoor dat de gemeente Leeuwarden beter uitlegt hoe regelingen werken, deze regelingen toegankelijker maakt en ervoor zorgt dat inwoners automatisch

in aanmerking komen voor bepaalde regelingen zonder ingewikkelde aanvragen.

LEREN VAN ANDERE GEMEENTEN EN SAMENWERKEN

Daarnaast wil de ASD dat de gemeente Leeuwarden leert van andere noordelijke gemeenten, waar het armoedebeleid ruimer is. De gemeente Leeuwarden zou volgens de Adviesraad ook meer moeten samenwerken met instanties zoals het UWV en ervaringsdeskundigen vaker betrekken bij de aanpak van armoede.

De ASD biedt aan om de gemeente Leeuwarden verder te adviseren bij de uitwerking van de verbeterpunten.

Het volledige rapport van de Rekenkamer en het advies van de ASD zijn online in te zien:

<https://leeuwarden.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/8c82ba86-10cd-4d8d-be3d-4c446def9b53>

Noorderlicht Groningen presenteert grootste **AI-expositie** van Nederland

AI-tentoonstelling reikt verder dan alleen kunst en technologie

Op zondag 27 oktober aanstaande vindt in de galerie van Noorderlicht en de Akerk in Groningen de opening plaats van Pixel Perceptions. Deze tentoonstelling brengt het werk van meer dan dertig beeldmakers samen die laten zien hoe Artificial Intelligence (AI) onze beeldvorming, bewust en onbewust, beïnvloedt. Met nieuwe, post-fotografische beeldtaal reageren (inter)nationale kunstenaars kritisch en creatief op AI. De Noorderlicht tentoonstelling is te bezoeken tot en met zondag 19 januari 2025.

De samenstelling van Pixel Perceptions is in handen van Noorderlicht, het platform voor fotografie en lens-based media in Nederland. De samenstellers belichten de expositie vanuit drie perspectieven: de kijk op de waarheid, zien en gezien worden door AI en de verandering op de beeldcultuur. Hoewel AI talloze nieuwe mogelijkheden biedt, roept AI namelijk ook kritische vragen op.

- Kun je je eigen ogen nog wel vertrouwen?
- Kun je nog creatief zijn als AI alles voor je bedenkt?
- Welke onzichtbare arbeid gaat schuil achter AI?
- Hoe geven we samen vorm aan onze digitale toekomst?
- Wat betekent AI voor de relatie tussen mens en machine?

Baanbrekend werk

Op de tentoonstelling is onder andere werk te zien van de Engelse AI-beeldmaker AI.S.A.M die kijkers uitdaagt op het snijvlak van perceptie en authenticiteit in de virtuele wereld. Het duo Ymer Marinus en Martina Raponi presenteert in het kader van 'zien en gezien' de interactieve installatie Unheard die zij hebben gemaakt in samenwerking met de Groningse dovengemeenschap. Kate Crawford en Vladan Joler laten met hun enorme installatie (24x3meter) Calculating Empires: A Genealogy of Technology and Power, 1500-2025, de verontrustende genealogie van de relatie tussen technologie en macht zien.

De tentoonstelling wordt geopend met de performance 'Emoticons Don't Have Wrinkles' van Luna Maurer, die vorige maand het Gouden Kalf voor Beste Digitale Cultuurproductie 2024 won.

'Met Pixel Perceptions willen we iedereen uitdagen om met nieuwe ogen te kijken naar de invloed van AI op ons dagelijks leven. Het gaat niet meer alleen om kunst of technologie; AI dringt door tot de kern van hoe we de wereld zien en begrijpen. De snelheid waarmee deze technologieën zich ontwikkelen, maakt het des te urgenter om stil te staan bij wat dit betekent voor ons begrip van realiteit: zijn wij nog wel de baas van onze verbeelding, kan jij je eigen ogen nog wel geloven?' aldus Roosje Klap, co-curator Pixel Perceptions en directeur Noorderlicht.

Kritische reflectie op AI

Synchroon aan Pixel Perceptions loopt het contextprogramma Digital Mirror dat tijdens interactieve workshops, lezingen en podcastuitzendingen onderzoekt hoe technologie en beeldcultuur de samenleving vormen en beïnvloeden. Centraal staan de kritische reflectie op AI, beeldvorming en de ethische implicaties hiervan. Het programma trapt voorafgaand aan de opening op zondagmiddag 27 oktober af met een symposium: Digital Mirrors of Power. Te gast tijdens het symposium zijn onder andere directeur van de Waag Amsterdam Marleen Stikker, kunstenaar Vladan Joler, co-curator en onderzoeker Rosa Wevers, kunstenaars Ymer Marinus en Martina Raponi.

Noorderlicht is een platform in Groningen voor lens-based media, dat sinds 1980 naast een biënnale en een eigen uitgeverij ook tentoonstellingen en programma's voor talentontwikkeling organiseert. Pixel Perceptions is de opmaat voor de Noorderlicht Biënnale HU/MAN MACHINE in 2025, waarin de ethische dilemma's en implicaties van de algoritmische cultuur verder onderzocht worden. Pixel Perceptions is gemaakt door Wim Melis, hoofdcurator van Noorderlicht, Roosje Klap, recent benoemde nieuwe directeur Noorderlicht en young curator Rosa Wevers, gepromoveerd en werkzaam bij Academie Minerva als onderzoeker Kunst & Technologie.

Deelnemende kunstenaars aan Pixel Perceptions

AI.S.A.M., affect lab, Craig Ames, Minne Atairu, Mark Amerika & Will Luers & Chad Mossholder, Alice Brygo, Vera van der Burg & Gijs de Boer, Kate Crawford & Vladan Joler, Boris Eldagsen, Jake Elwes, Elisa Giardina Papa, Nicolas Gourault, Franc Archive, Philipp Klak, Ethel Lilienfeld, Jonas Lund, Luna Maurer, Mimi Onuoha, Juan Obando & Yoshua Okón, Roope Rainisto, Martina Raponi & Ymer Marinus, Sebastian Schmieg, Martine Stig, Astria Suparak, Synchrodogs, Phillip Toledano, Filippo Venturi, Conrad Weise, Jonas Yip, en Joanna Zylinka.

Beste lezer van Liwwadders,

Met een steeds verder uitbreidend team zet het onafhankelijke blad Liwwadders zijn werk voort. Als 'vrienden van' steunen we dit van alle kanten. Maar jullie hulp is van groot belang! Als je wilt doneren voor het jaar 2024 dan kan dat: de snelste manier is door middel van het scannen van deze QR code.

Via deze code kun je snel een mooi bedrag invullen

Met vriendelijke groet, Stichting Loods 50 voor Onderzoeksjournalistiek, B. Bilker, voorzitter

Aan-/verkoop én recycling van oud ijzer en metalen voor bedrijf én particulier!

Einsteinweg 16
8912 AP Leeuwarden
+31 58 2130402
info@vdm.nl
www.vdm.nl

PERSOONLIJK INTERIEURADVIES
Maak een afspraak voor een **Design Date** en ontvang onze gratis stijlguide.

DE BOER
WOONPROFESSIONALS LEEUWARDEN

SCHRANS 131 | 8932 ND LEEUWARDEN
WWW.WOONPROFESSIONALDEBOER.NL

**KN KEUKEN
RENOVATIE**
n e d e r l a n d

Regio Leeuwarden

- ◆ nieuwe keukendeuren
- ◆ nieuwe scharnieren
- ◆ nieuwe werkbladen
- ◆ nieuwe apparaten
- ◆ nieuwe kranen

Als het om de euro's gaat!

keukenrenovatieland.nl

06 - 2856 3755

EDDY & HENNY:

**'DUR MUT MEER
WAARDERING KOMME
FOOR DE GEWOANE
ARBEIDER'**

EDDY 'Dur mut meer waardering komme foor de gewoane arbeider. Su as de hovenier, schilder of de prikker die in ut vorige nummer ston.'

HENNY 'Met meensen die de hannen út 'e mouwen steke daar hew je wat an. Daar ken je un oorlog met winne. Waarom kenne die managers niet een rondsje prikke. Even de benen strekke dan kom je tot goeie ideeën.'

EDDY 'Oans túntsje leit dur weer winterklaar bij.'

HENNY 'We sitte op 'e knieën met bijwize fan spreke un nagel-schaartsje. Ut is een en al model. Froeger had je wedstriden om de mooiste tún.'

EDDY 'Of de hoogste sonnebloem.'

HENNY 'Dat mut terugkomme. We mutte meer lette op de kleine dingen. Klein mar fijn. Ik wurd dur súver warm fan as we dur so over filosofere.'

*U kunt met ons uw wensen bespreken voor uw uitvaart.
Neem daarvoor vrijblijvend contact met ons op.*

MANNING
Uitvaartzorg

met liefde geregeld
ongeacht uw verzekering of lidmaatschap

058 - 844 83 65 | www.manninguitvaartzorg.nl

HoutbouwdeBruin

De specialist in geïmpregneerde houtbouwproducten

De Swette 1c, 9269 RC, Feanwâlden | www.houtbouwdebruin.nl | Telefoon: 06-22510084

MAATWERK IN HOUTBOUW

Houtbouw de Bruin is al ruim 30 jaar gespecialiseerd in houtbouw producten op maat en naar wens gebouwd. U heeft bij ons een grote keus uit diverse houtsoorten en profileringen. Uniek is ons assortiment geïmpregneerd vuren-hout in maar liefst 7 verschillende kleuren.

Berging met of zonder overkapping, een sierlijke tuinhuisje of een functionele garage? Houtbouw de Bruin produceert en plaatst deze al jaren naar tevredenheid bij de opdrachtgevers. Landelijke stijl, modern en strak, horizontale of verticale wandbetimmering? Houtbouw de Bruin heeft hierin een zeer groot assortiment gevelbetimmering.

DOUGLAS HOUTBOUWMODELLEN

Kapschuur modellen met het populaire Zweeds rabat zwart zijn een aanwinst voor elke tuin. Uiteraard leveren we deze uitstraling ook in de lessenaardak en platdak uitvoeringen. Alle daken worden standaard voorzien van dakbeschot en goede kwaliteit dakbedekking, dakpannen, dakpanprofielplaat, metalen dakplaat of EPDM bij platte daken.

GAAT U ZELF (VER)BOUWEN

Bij Houtbouw de Bruin heeft u de keuze uit diverse profileringen, houtsoorten, geïmpregneerd en/of geborsteld + eventueel 2 x in kleur gespoten. Leverbaar in: Vuren, Western Red Cedar, Grenen OS, Thermowood, en Yellow Cedar.

Bezoek voor inspiratie ons buiten showterrein en onze overdekte showroom. Wij staan u graag te woord voor advies en het bespreken van de vele mogelijkheden!

KANTOREN
VERGADEREN
FLEXWERKEN
LUNCHEN

CRYSTALIC

Op zoek naar een
dynamische werkplek
of vergaderlocatie?

Bekijk ons aanbod op
www.crystalic.nl

LEEWARDEN | FRANÇOIS HAVERSCHMIDTWEI 2 | 8914 BC | THE NETHERLANDS

crystalic business park